

Uitgave van de Historische Kring Gente, 13e jaargang (2006) nummer 3
Colofon: Op voorlaatste pagina

Ganita mare

Voorheen Marktpraat

Deze mare is bestemd voor:

Zie enveloppe/omslag /acceptgiro

historische kring

•villa gannite marca•
ganite•villa gannitae marca in
pago batawa•villa ganneta•ganeta•
villa gannita hubam I•gannitta villa
ecclesia•ganita villa curtis•g
annida locus vel villa•ga
nida•gant•ganit villa
curia•gente•ge
nt•gennit•g
enth in auer
betuwe • gh
ent • gannit
ense oppidi
um • ghend •
ghendt•ghe
ntt • gaent •
gaendt • ge
nd • gendt •

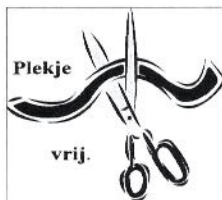
gente

Op 8 april 1929 werd het "Sint Jozefgesticht" na een bouwtijd van ruim een jaar geopend en ingewijd. Op de foto links staat aannemer Wim Seegers. Ernaast waarschijnlijk een van de zoons van Jos Nissen, Toon of Dorus. Wie het weet, mag het zeggen.

- 3 Afscheid Wim Otemann als bestuurslid
- 4 en 5 Jaarprogramma
- 5 Van brokstuk naar kunststuk
- 6 Terugblik
- 7 Van brokstuk naar kunststuk
- 8 Het Treintje
- 9 Het Gendtse voetveer
- 10 Klachtenboek Gendtse veer
- 11 Regenjassenvolk
- 12 Ien 't Gendts: Uut de losse hand
- 13 Gendts woordenboek.
- 14 Kleine tuinders met platglas
- 17 Een curieus boek
- 19 Lingewaard
- 21 Godsdienstige roepingen
- 24 Gelderlander: Aanrijding
- 25 Vervolg Terugblik
- 26 Reacties van leden
- 27 leden en colofon
- 28 Omslag

En op pagina
26 staan
Plekjes vrij

Betekent: Einde artikel

Het R.K. Bejaardenhuis "ST. JOZEF" zal binnen afzienbare tijd plaats moeten maken voor nieuwbouw.

Bericht van de penningmeester

Betaling jaarlijkse bijdrage

Tot nu toe werd de jaarlijkse bijdrage door u betaald middels een acceptgiro.

Onze penningmeester kreeg vervolgens via Interpay een kopie van de betreffende acceptgiro en kon zo nagaan wie er betaald had. Vanaf 1 januari 2007 is deze dure betaalwijze niet meer mogelijk. Een veel goedkoper alternatief is de incasso. Dat gaat als volgt. U machtigt de Historische Kring Gente om jaarlijks de verschuldigde bijdrage van uw bankrekening af te schrijven. U verliest hierbij niet de controle over uw bankrekening, want als u het niet eens bent met de afschrijving, hebt u 30 kalenderdagen de tijd om de afschrijving te laten terugboeken. Uw bank zal een opdracht hiertoe zonder meer uitvoeren. Het gemak van incasso is dat u verder niets meer hoeft te doen en u dus ook niet kunt vergeten te betalen. Uiteraard heeft de kring ook voordeel. Incasso is veel goedkoper en administratief minder bewerkelijk. Door dit voordeel kunnen we weer meer activiteiten uitvoeren en hoeft de jaarlijkse bijdrage niet verhoogd te worden.

Om de jaarlijkse bijdrage te kunnen incasseren hebben wij van u een schriftelijke machtiging nodig. Bij dit nummer van Ganita Mare is een voorgedrukt exemplaar ingesloten. Wij verzoeken u op dit formulier de ontbrekende gegevens in te vullen en het te ONDERTEKENEN. Daarna graag het formulier in de brievenbus deponeren bij Villa Ganita, Nijmeegsestraat 19 in Gendt of bij Geert Witjes, de Haspel 9 in Gendt. Verzenden per post met bijgaande antwoordenvolop kan natuurlijk ook.

Om onze administratie aan te vullen vragen wij u verder om op het formulier uw eventuele e-mail adres te vermelden. In voorkomende gevallen kunnen wij u dan makkelijker benaderen.

Het bestuur heeft er alle vertrouwen in dat u mee wilt werken aan deze nieuwe manier van betalen.

Mocht u vragen hebben over het incasseren, aarzel dan niet contact op te nemen met de penningmeester.

Namen het bestuur

Geert Witjes
Penningmeester   Tel: 0481-422851

Afscheid Wim Otemann als bestuurslid

Het schrijven van dit soort stukjes moet geen gewoonte van de voorzitter worden. In de vorige Ganita Mare heeft de historische kring al afscheid genomen van Harrie Scholten als penningmeester (die gelukkig wel aanblijft als 'gewoon' bestuurslid) en Willem Rasing, nu moet Wim Otemann aan dat rijtje toegevoegd worden. Het bestuur vindt dat heel jammer, maar kan Wims argumenten wel begrijpen.

Wim is écht een van de mensen van het eerste uur. Hij was aanwezig op de allereerste bijeenkomst van belangstellenden voor de geschiedenis van Gendt. Dat was op 21 september 1982 toen er bij Dini van den Bergh-Rensen thuis gebrainstormd werd over de oprichting van een historische kring. In het voorlopige bestuur dat op 26 november gevormd werd, wilde Wim wel voorlopig penningmeester zijn totdat iemand die taak van hem wilde overnemen. Dat werd een klein jaar later Harrie Scholten toen die 'bevrijd' was van de last van het penningmeesterschap van Gendt 750 jaar stadsrechten.

Wim bleef in het bestuur en nam de leiding van de sectie archeologie op zich. Hij heeft zich met enthousiasme op die taak gestort. Samen met Aad Hendriks, Jaap Hulshof, Henk Leensen en Gerard Janssen heeft hij jarenlang nauwlettend het Gendtsse bodemarchief in de gaten gehouden. Wanneer er ergens gegraven werd, bijvoorbeeld bij het bouwen van een huis, de aanleg van een weg of bij de dijkverzwaring, dan waren zij present om te zien of er iets van archeologische waarde te ontdekken viel. En wanneer dat zo was, groeven zij dat zorgvuldig op, registreerden de gegevens en publiceerden daarover.

Dat is o.a gebeurd bij de vondst van Romeinse graven aan de Angerensestraat (1984), middeleeuws aardewerk op Walburgen (1986), sporen van een woning uit de IJzertijd bij de dijk (1990), een Merovingisch graf in Hulhuizen (1990) en diverse, in tijd zeer gevarieerde vondsten op de Loohof (1996). Er moet altijd gewerkt worden onder een zekere tijdsdruk, want archeologen kunnen niet zeggen: 'Ik kom volgende week wel eens kijken of

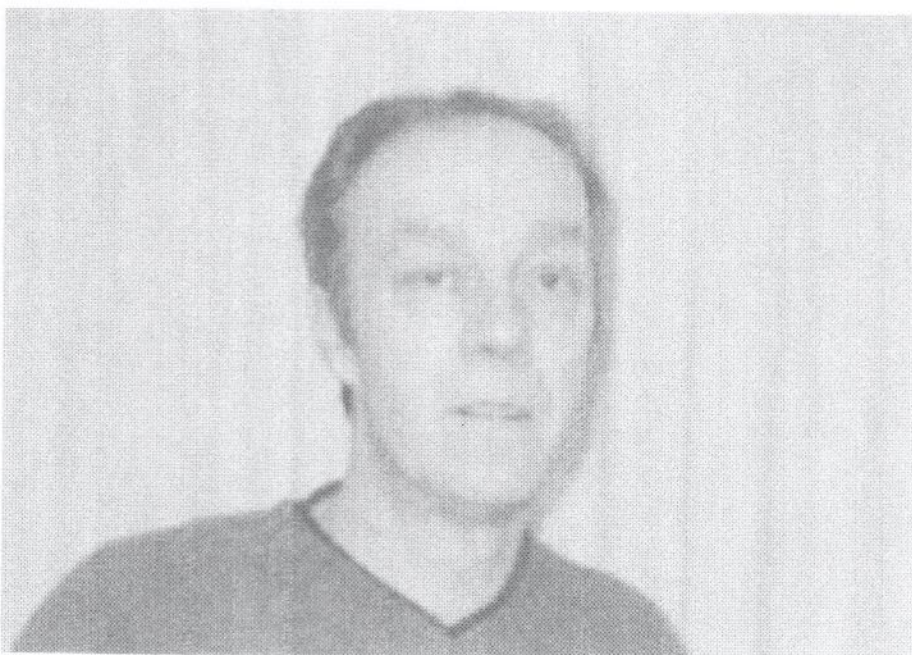
er iets waardevols bij zit'. Nee, zij moeten onmiddellijk handelen, want werkzaamheden van aanneemers, ploegende boeren of dijkverzwaarders kunnen geen dagen stilgelegd worden.

Dat iemand die 24 jaar die kar getrokken heeft en daarvoor verantwoordelijkheid droeg afscheid neemt van een bestuur is niet onbegrijpelijk. Een belangrijker reden voor zijn opstappen is de veranderde wetgeving rond de bevoegdheden van (amateur)archeologen. Nederland heeft het Verdrag van Malta ondertekend.

Daarin staat onder meer dat opgravingen alleen nog maar gedaan mogen worden door professionele archeologen. Amateurs mogen een vindplaats signaleren en de professional helpen, maar zelfstandig werken is er niet meer bij. Nu is er van de ene kant wel iets voor dat verdrag te zeggen. Er lopen veel schatgravers rond met onder de ene arm een krachtige detector en onder de andere een scherpe schop; die zijn alleen maar uit op die grote pot met gouden munten. Zij bekommeren zich absoluut niet om de vondstomstandigheden, documenteren niets en publiceren is er natuurlijk helemaal niet bij.

Dat Malta zulke beunhazerij aan banden legt is goed, maar van de andere kant belemmert het kundige amateurarcheologen als Wim Otemann. En Wim is ook een doener; hij gruwet ervan alleen maar in Villa Ganita met papieren in de weer te zijn. Overigens, die papieren zijn prima in orde, want Wim laat een sectie achter die tiptop in orde is.

Geert Visser, voorzitter

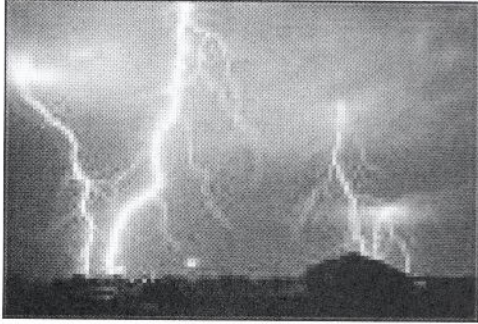

Jaarprogramma seizoen 2006-2007

Voor dit seizoen hebben we weer een aantal activiteiten voor u uitgezocht.

Bent u ook benieuwd? Hier komen ze:

1. Historische weers- en hemelverschijnselen in Gelderland

We hebben de heer Piet Koning uit Loenen bereid gevonden om voor ons een lezing te verzorgen over historische weers- en hemelverschijnselen in Gelderland. Wat weet men in de loop van de geschiedenis te melden over het weer in Gelderland en over wat er boven ons hoofd aan de hand kan zijn? Enkele weerberichten voor Gelderland: stormvloeden en ijsgang op het IJsselmeer, hoog water in de rivieren, ijssdammen, onweer en bliksem, een angstig avontuur op een ijsschots. Gelderland in de oertijd, spel van water, zand en wind. Oerweer dus.

Piet Koning wordt op zijn tiende gegrepen door de wonderen van de sterrenhemel. Vijf jaar lang verzorgde hij het weerpraatje voor Stadradio Deventer. Van september 1995 tot en met september 2006 werkte hij voor Omroep Gelderland en verzorgde hij een wekelijkse radiatorubriek.

De lezing wordt aangevuld met een aantal dia's.

Deze lezing wordt gehouden op maandag 20 november 2006 om 20.00 uur in de zaal van Villa Ganita, Nijmeegsestraat 19, Gendt.

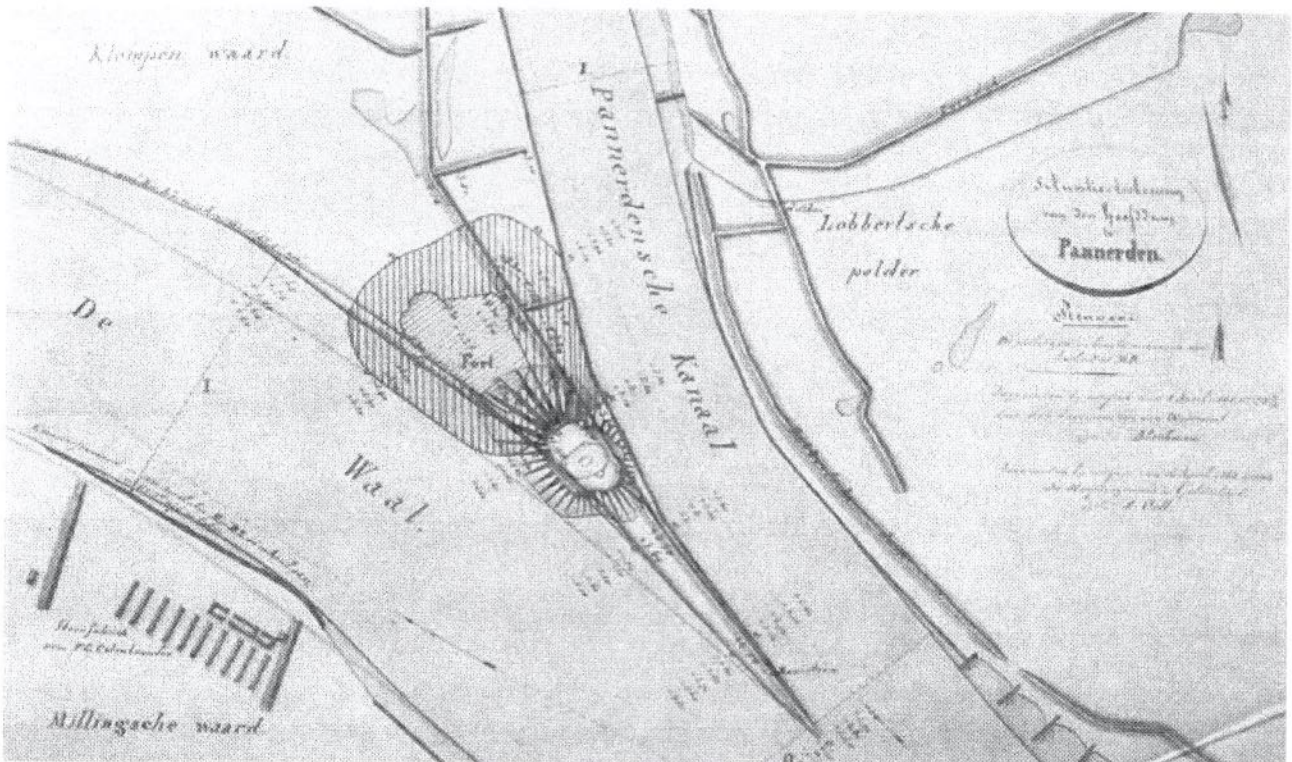
2. 300 jaar Pannerdens Kanaal

In 2007 is het 300 jaar geleden dat het Pannerdens Kanaal werd gegraven. Ferdinand van Hemmen zal er over vertellen. Hij schrijft: Ik ben in mijn nopjes over het genomen initiatief tot de viering van 300 jaar Pannerdensch kanaal. Eindelijk aandacht voor een kanaal dat, zowel in militair-strategisch als in waterstaatkundig opzicht, van vitaal belang was voor Nederland. Het verzinnebeeldt twee hoeda-

nigheden van water in meest eigenlijke zin, namelijk water als ervvijand en water als bondgenoot.

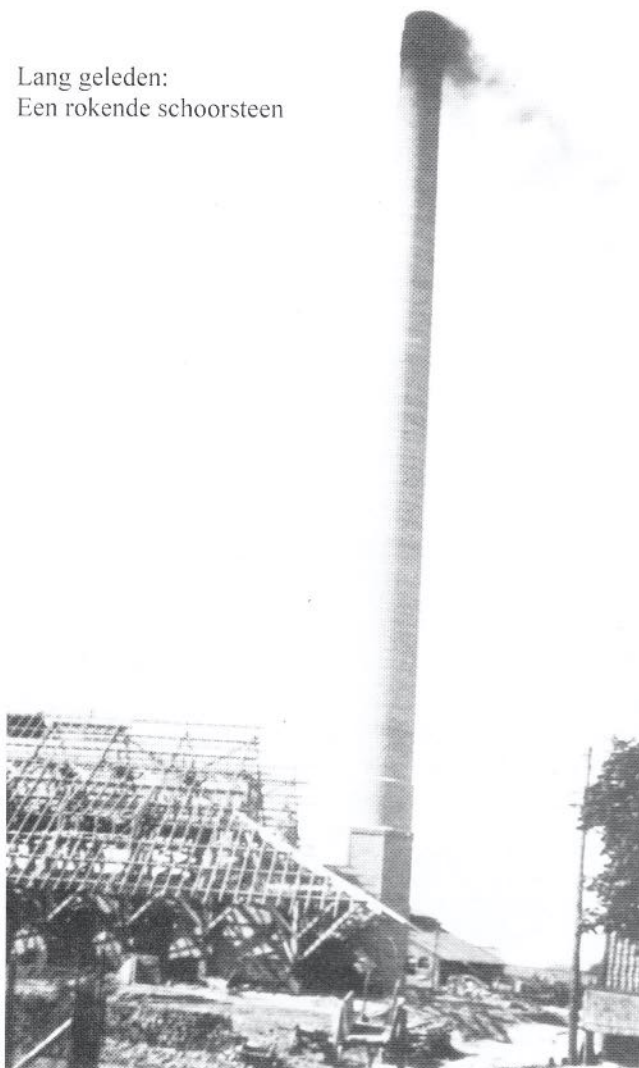
Uitvloeisel van de aanleg van het kanaal was immers een paranoïde angst voor overstroming van het hart van Nederland. Een angst die nog altijd een stempel drukt op het denken over het denken over ruimte voor de rivier.

Deze lezing wordt gehouden op maandagavond 29 januari 2007 om 20.00 uur in Villa Ganita, Nijmeegsestraat 19, Gendt.

3. Excursie Steenfabriek Rodruza (Zandberg) Gendt

Lang geleden:
Een rokende schoorsteen

Voor deze excursie gaan we niet ver van huis. We gaan namelijk naar de steenfabrieken. Vroeger werden de stenen handmatig gemaakt, nu krijgen de werknemers de stenen niet meer in de hand. Sinds 1984 is de fabriek geautomatiseerd. Alles wordt door de computer aangestuurd; de werknemers hebben alleen een controlerende functie. Door de automatisering zijn veel arbeidsplaatsen weggefallen. Werkten er vroeger wel tot 150 mensen in de steenfabriek, nu zijn er nog maar 35 werknemers op twee fabrieken. Henk Leensen, medewerker van de kring, zal ons rondleiden. Natuurlijk na eerst voorzien te zijn van koffie en naar een tweetal films over de steenfabricage te hebben gekeken, over vroeger en nu.

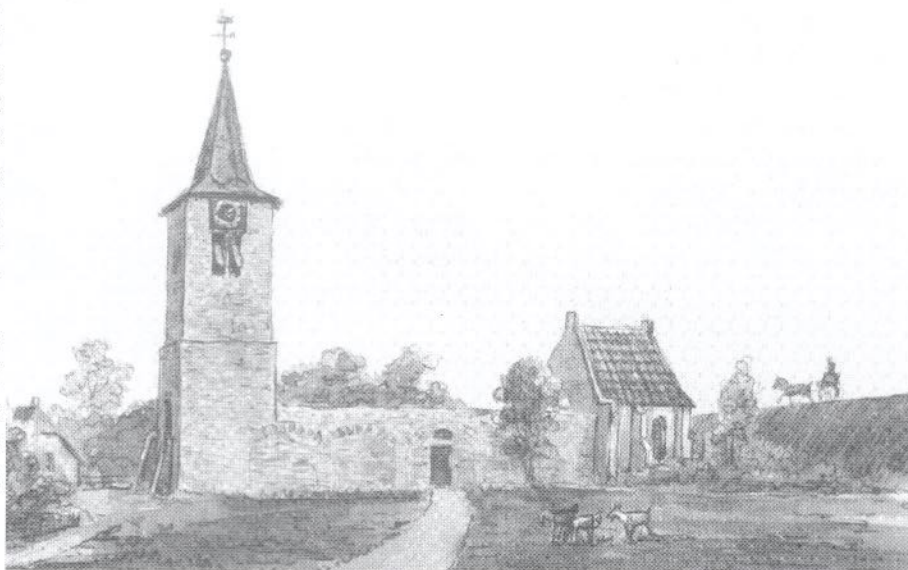
De excursie is op zondag 25 maart 2007. U kunt carpoolen vanuit Villa Ganita vanaf 13.30 uur of rechtstreeks gaan. U wordt dan om 14.00 uur bij de steenfabriek verwacht.

4. Dia-avond: "Gebouwen uit Gendt vroeger en nu"

Deze avond wordt geheel verzorgd door Geert Visser en Henk Klaassen. Met hun dia's over gebouwen van Gendt zoals de oude postkantoren, de Loohof, de Hagevoort en de Lootakker, vroeger en nu, laten ze zien wat er allemaal veranderd is over een tijdsbestek van zo'n tachtig jaar.

Deze avond wordt gehouden op donderdagavond 10 mei 2007 om 20.00 uur in de Blauwe Zaal van SKC de Leemhof, Dorpstraat 1 in Gendt.

Terugblik

De Historische Kring Gente geeft vanaf het jaar 2000 samen met een aantal historische kringen uit de Betuwe, jaarlijks een boek uit voor en over het verspreidingsgebied.

Elk jaar een ander thema.

De tot nu toe verschenen boeken TERUGBLIK waarvan de inhoud hoofdzakelijk gericht is op de vorig eeuw, voeren als ondertitel:

2000 Wonen en werken in de Betuwe ,nr. 1

2001 Het zal me een zorg zijn, nr. 2

2002 Niets nieuws onder de zon, nr 3

2003 De Betuwe op slot, nr 4

2004 Van boezeroen en hoge zije, nr.5

2005 Geloven komt van boven, nr 6

Het boek voor 2006 verschijnt nog deze maand en behandelt het **verenigingsleven**.

De "flappentekst" die erin staat luidt:

Het verenigingsleven in Nederland is vooral ontstaan in de laatste jaren van de negentiende eeuw. De verenigingen die in dit boek aan bod komen zijn gesitueerd in het Rivierengebied dat nooit bekend heeft gestaan als een gebied waar veel vertier was. In kleine kring werd van alles ondernomen om de sleur van alledag te doorbreken en de zinnen na de dagelijkse bezigheden te verzetten. Zo werd de Betuwe een ideale broedplaats voor alle soorten van verenigingen die het tot in lengte van dagen hebben volgehouden of nog steeds bestaan.

In deze zevende editie van 'Terugblik' komen de meest gevarieerde soorten van verenigingen aan bod: de IJscub Servatius uit Vuren, de muziek- en carnavalsverenigingen in Elst, het kerkkoor Jubilate uit Buurmalsen maar ook wordt gewag gemaakt van het ontstaan van de boerenstandsorganisaties en de oprichting van zaaizaad- en pootgoedverenigingen in de Betuwe en het gebakkelei om een tweede kwekersveiling in Elst.

Het korte bestaan van een Vincentiuschool in Gendt wordt gememoreerd en tevens, hoe het de Wouter Izaäk Rijnders school in Lent is vergaan en hoe het in Herwijnen kwam van een geitenfokvereniging tot het oprichten van een historische vereniging.

We kunnen aan de hand van het voorbeeld van Ingen constateren dat al in het midden van de negentiende eeuw de zogenaamde Rederijderskamers in veel plattelandsgemeenten een vorm van vertier bij uitstek waren. Een uitvoerig verslag van het reilen en zeilen van de Betuwse afdelingen van de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen/Vrouwen van

Nu vormt eveneens onderwerp van aandacht.

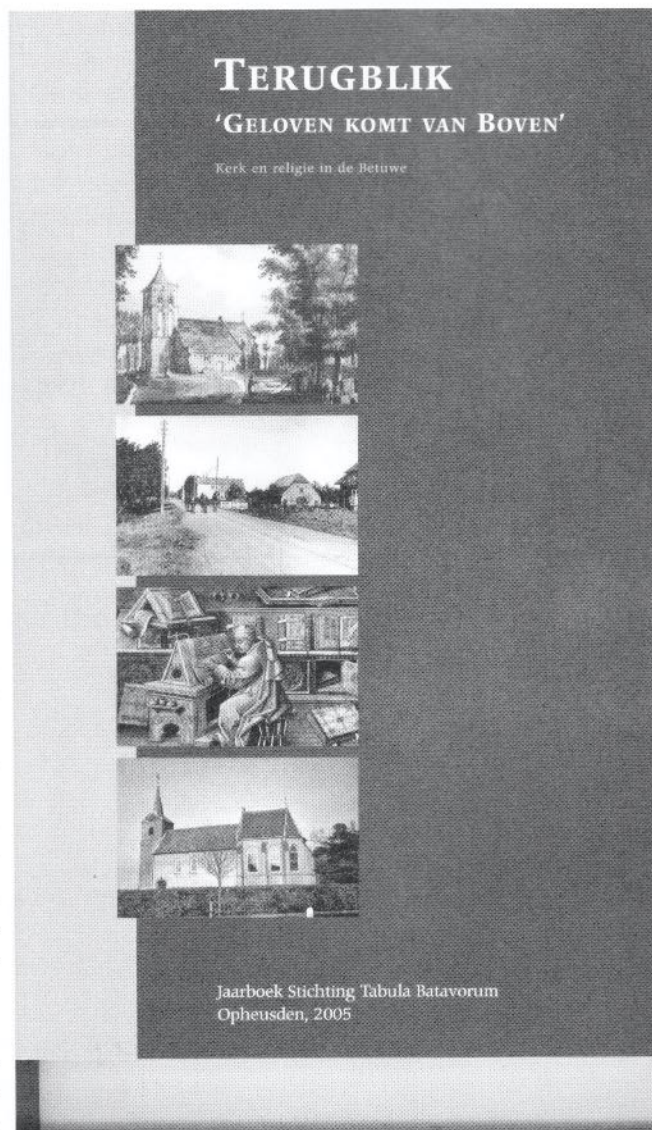
Ook wordt verteld, hoe Scouting in Elst de tand des tijds doorstaan heeft en hoe de bouw van een praalwagen in Buren voor het fruitcorso in Tiel in zijn werk gaat.

De beschrijving van de beide stadsgilden in Huisen krijgt veel ruimte alsmede het initiatief van baron Mackay, om in Ophemert en Zennewijnen op orthodox-christelijke grondslag verenigingen te stichten die hun sporen in dat gebied hebben nagelaten.

En last but not least: het Heilig Kruisgilde in Lienden dat in de zestiende eeuw werd opgericht en tot halverwege de negentiende eeuw heeft bestaan.

Kortom, een geschakeerd aanbod van verenigingen, gespreid in tijd en over de gehele Betuwe.

Een bloeiend verenigingsleven in de Betuwe is inderdaad een terechte conclusie.

Zie ook pagina 25

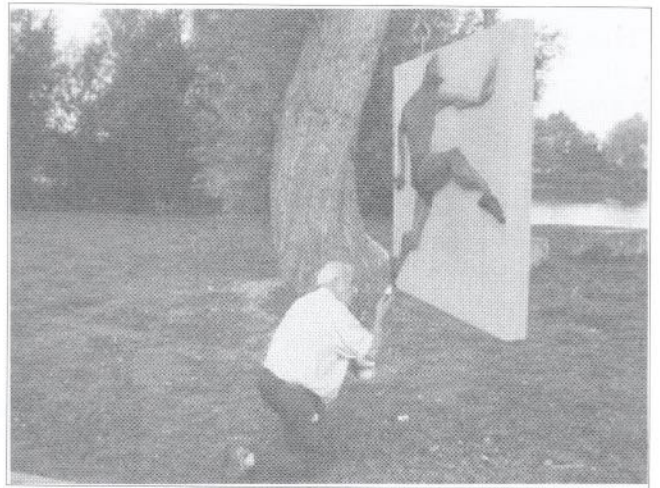
Van brokstuk tot kunststuk

In de voetbalwereld kijkt men niet op een breuk meer of minder. Gelukkig maar. Want ik weet niet of je je het kunstwerk van de drie sporters van het Ambacht Haalderen aan de voormalige kantine van de Bataven nog kunt herinneren? In februari ging ik naar aanleiding van een oud knipsel uit de krant op zoek naar die keramische sporters. Echte sporters van vlees en bloed zijn er genoeg in de nieuwe sporthal te Walburgen, maar de sporters van het kunstwerk waren met de nieuwbouw verdwenen. Ze waren van het oude Batavencomplex afgebikt en opgeborgen. Ze zouden na enige tijd weer een plekje aan de nieuwbouw krijgen, maar waar? Ik zocht, maar vond niet.

Na enig speurwerk wist Theo Eltink ze in een container te traceren. Een zielig hoopje stukken en brokken. Het leek bijna hopeloos. Ze hadden allerlei cementen uitsteeksels die er eigenlijk vanaf gebikt moesten worden, maar dat zou waarschijnlijk de ondergang van het kunstwerk worden.

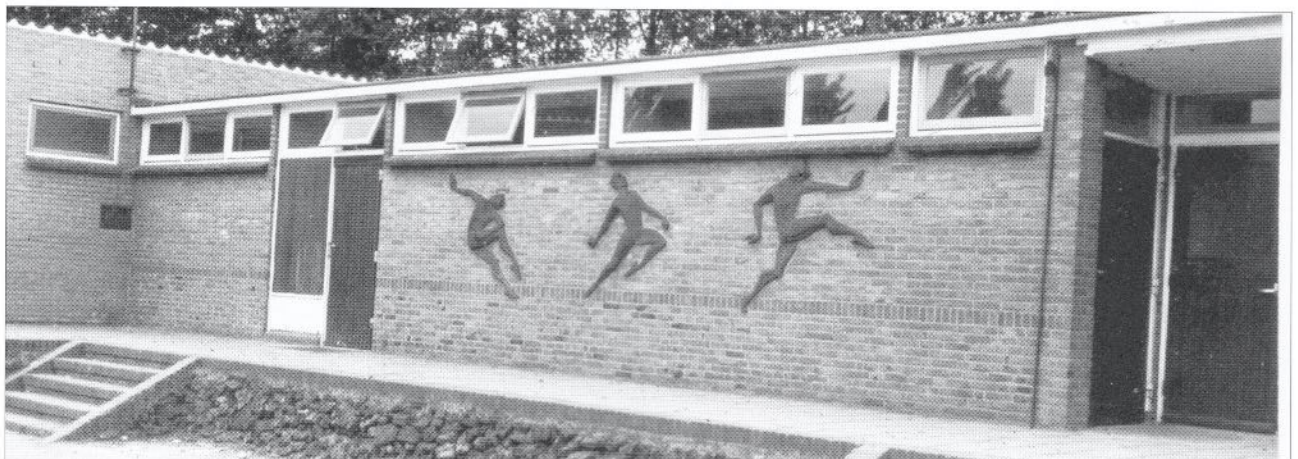
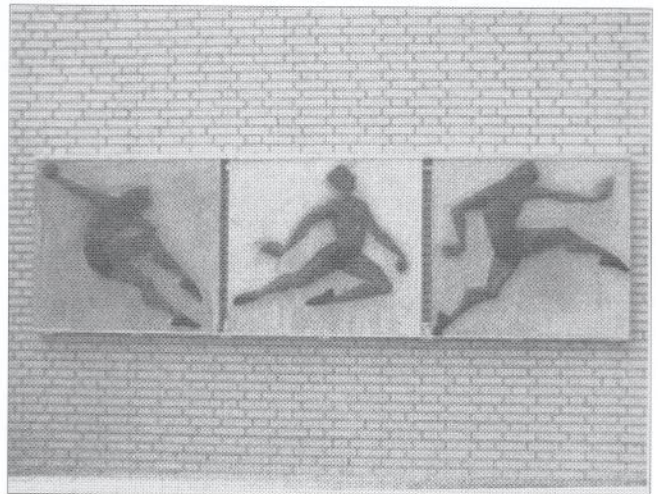
Maar door Nol Teunissen werd samen met Jan Hermsen na enig nadenken een passend revalidatieprogramma gestart. Normaal krijgt een voetballer gips, maar deze figuren werden allemaal apart in de cement gelegd. Daardoor werden de uitsteeksels onzichtbaar en kreeg iedere figuur een stevige basis. Het bleek wel zo verstandig om iedere figuur apart te behandelen, want ze bleken niet te tillen.

Bij de installatie in begin september, net voor het begin van het nieuwe seizoen, moest er een hijskraan aan te pas komen. Ik kreeg een briefje van Piet Wegh dat het op een zaterdagmorgen in alle vroegte zou gebeuren. Hij schreef er bij, dat het waarschijnlijk te vroeg voor mij zou zijn, want ik zou het fotograferen. Maar zoals je ziet, was ik ter plaatse en heb de hele installatie vastgelegd. Net als Sjaak Veldkamp die voor zijn eigen website Groeten uit Gendt ook al vroeg in de weer was. Iedere figuur werd opgehesen en dan tussen twee profielen aan de muur geklemd en vastgezet. Eén

figuur moest wel een stukje van zijn voet missen, want dat paste niet in het profiel. Uiteindelijk hebben ze alle drie weer een opvallende, fraaie plaats rechts van de ingang gekregen. Een goed beschouwer zal toch nog een verschil met vroeger bemerken. Ze hebben nu een zwart broekje en zwarte sokjes. Nol Teunissen was eigenhandig de nieuwe kledingsponsor.

Yvonne de Boer

Het treintje

Laatst stond een foto van ons bestuurslid Henk Klaassen in De Gelderlander. Gezien? Hij was deelnemer aan een workshop schilderen in de Albert Heijn in Gendt. En wat schilderde hij? Zijn 'kindje', het locomotiefje in de polder achter de Europalaan. Deze locomotief is er mede op initiatief van Henk Klaassen en Henk Leensen van onze historische kring gekomen. Als een herinnering aan

het kleitransport per trein voor de steenfabrieken. Sindsdien verzorgt Henk Klaassen trouw de locomotief en de omgeving ervan. Hij maait, verwijdert onkruid en schuurt en schildert de locomotief in nieuwe frisse kleuren. Nu zelfs een keer op doek. Maar ook in werkelijkheid. Met medewerking van de Eigengeërfden Gendt is zelfs weer een heel nieuwe omheining eromheen gekomen. Een plaatje hiervan willen wij u daarom ook wel laten zien.

Yvonne de Boer

Het Gendtse voetveer.

Tijdens de opening van ons nieuwe onderkomen, Villa Ganita op 15 januari 2005, ontvingen wij van Martin van de Velde, een geëmailleerd bord dat hij bij de afbraak van het veerhuis dat moest wijken voor de dijkverzwaring, uit de puinhoop kon redden.

Jaren geleden, om precies te zijn in 1937 werd bij een routinecontrole van het veer de opmerking gemaakt dat een voorgeschreven klachtenboek ontbrak. Er stond niet bij dat het klachtenboek aan huis of aan boord moest zijn.

Uit de vondst van Martin bleek dat het geëmailleerde bord aan het huis bevestigd werd en het klachtenboek binnen lag.

Na het overlijden van de heer en mevrouw De Beijer, die lid waren van de Historische Kring Gente, ontvingen wij het klachtenboek. Op de volgende pagina schenken wij daar aandacht aan.

Bij bezoeken aan het archief in Arnhem vonden wij de volgende aantekeningen over het veer. Inspectierapport 23 augustus 1928.

A. Stalen motorboot, 22 pk. 32 personen.

B. Reserve eikenhouten roeiboort 12 personen.

Gebreken:

1 Vurenhouten beschermkap van motor bekleden met plaatijzer, asbest of eterniet.

2. Bergruimte voorzien van ventilatiegaatjes of rooster.

3. Kimplaten voorschip uitdeuken en versterken.

(Eigenaar is A.H.Wolters.

Inspectie 23 januari 1930.

Herstellingen niet uitgevoerd.

Eigenaar zegt: Weinig gebruik van het veer en dan nog door steenfabrieksarbeiders tegen 20 cent enkele vaart op 90 cent per week.

Hij zegt thans toe zo spoedig mogelijk tot herstelling over te gaan.

Inspectie 29 januari 1930: Motorboot staat thans op de helling bij scheepswerf Vahali.

De eigenaar overweegt verkoop van het veer (met oud veerrecht) aan Th. (Thijs) De Beijer per 1 juni 1930

1 februari 1930: Boot is gerepareerd volgens de voorschriften. De eigenaar moet nog een eikenhouten klos van 10 X 15 cm aanbrengen voor het inbranden van het keurmerk.

15 juni 1931: A.H.Wolters heeft geen bericht ge-

ven van overdracht van het veer in 1930 aan M. (Matthijs) de Beijer. Deze laatste zegt toe de klos aan te brengen en een leesbaar tarief aan te brengen.

De boot is gerepareerd volgens de voorschriften.

15 juli 1935. 2 boten gekeurd:

Dina (4 cyl. Benzinemotor 20 personen.

Wim (idem) 30 personen.

11 november 1935 Wim goedgekeurd

Dina moet nog aangepast worden.

M. de Beijer schrijft op 1 juni 1936 aan Gedeputeerde Staten:

Maar Hoog Edele Heeren, hebt u nu wel gedacht dat de Beijer, veerman van het Gendtse veer na opening van de nieuwe Waalbrug over de Waal bij Nijmegen totaal overbodig is?

Dus wij hebben nog voor 1 boot geen werk meer, dus de Dina is helemaal overbodig.

Op 13 juli 1936 trekken de gedeputeerde Staten hun opdracht tot aanbrengen van voorzieningen in.

Inspectie 13 april 1937:

Boot "Wim" in zeer goeden staat.

1 Houten buikdelling te vernieuwen.

2 Uitlaatpijp benzinemotor omwikkelen met asbestkoord..

3 Aan te geven op het tariefbord dat in het veerhuis een klachtenboek ligt.

In 1947 verzoekt de heer de Beijer nog om een onderzoek naar de haalbaarheid van het inzetten van een motorpont. Hierop wordt naar ons weten, geen aandacht aan geschonken

Zie ook de volgende pagina

Klagboek van het Gendtseveer

Bijzonder benieuwd naar de inhoud opende ik het klachtenboek toen ik het in handen kreeg.

Een schoolschrift waaruit de eerste 5 vellen zorgvuldig verwijderd waren.

De pagina's met stempel genummerd van 000001 tot en met 000019

Dagtekening 27 januari 1948.

Tekst: Gezien door ons Burgemeester en Wethouders der gemeente Gendt

Ondertekening:

De Burgemeester van der Meulen en Secretaris Arends.

Tot 1954 zijn er geen klachten genoteerd en alleen maar handtekeningen "Voor gezien en of in orde bevonden" door burgemeester, secretaris en of door wachtmeesters van de Rijkspolitie.

De eerste klacht komt pas op 15 oktober 1955.

Op 15 oktober 1955 controle gehouden op de overzetveer Gendt - de Ooy. De op en afweg aan de kant van de Ooy is bij slecht weer onbegaanbaar.

De oorzaak is dat het vee bij de afweg gemolken wordt en daar vaak verblijft, waardoor de toegang vaak belemmerd wordt. (klacht van een politiman)

Op 17 oktober: 1955 een zelfde klacht, waarbij nu een koe echt bij betrokken was. Het beest liet zich na veel moeite pas verwijderen.

(klacht van een commies Ministerie Financien)

Op 20 november 1955 vertelt iemand met alleen een onleesbare handtekening dat hij halsbrekende toeren had moeten verrichten om aan de overkant op dijk te kunnen komen.

Op dezelfde dag:

Op 20 november 1955 moest ik naar Leuth en ging bij het Gendtse veer over; maar wat viel dat tegen.

't Vee staat net voor het hek en toen ik er hulp bij gehaald had, moest ik ook nog hulp hebben om mij en de bromfiets naar boven te helpen

Dat is absoluut niet te doen en ik moet nu veel gebruik hier van maken omdat ik veel breiles aan de overkant ga geven.

Zo bemodderd kan ik niet bij de klanten aankomen. Zou hier geen verbetering in aangebracht kunnen worden?

Hopende dat hier spoedig verandering in komt, teken ik. Een dubbele naam, zo goed als niet te lezen.

De volgende dag wordt geschreven :

Gezien door burgemeester en wethouders

Nu nog de laatste pagina en meer weet ik ook niet.

Harrie Scholten

Op 15 oktober 1955, voor dienst Gendt - Ooy, v. gecontroleerd en daarbij bemand dat de op en afweg aan de Ooy zijde in zeer slechte staat verdund. Een behoorlijke afrekening en verbodging ~~was~~ der afweg kon alre 1 donderdag goed bij aan waer maken De bezet mester: 'kl. G. W. J. de Beijer

Gezien door Burgemeester en Wethouders van Gendt
10 april 1959.

De Burgemeester,

De Secretaris,

*Gezien door waermeester 'kl. Knippening.
3 oktober 1960.
G. W. J. de Beijer*

Regenjassenvolk

Kerkepad in Gendt, tig jaar geleden. Ken je dat programma van de NCRV nog? Dan werd iedere keer aandacht besteed aan een paar bijzondere kerken. Op een keer was het Hervormde Kerkje in Gendt aan de beurt. Aan mij was gevraagd voor deze gelegenheid een folder te maken. Nu moet zo'n folder een paar mooie plaatjes hebben – het oog wil ook wat – en een beknopte, begrijpelijke tekst. Je moet dus selecteren, welke informatie onontbeerlijk is en welke gemist kan worden. In mijn oneindige wijsheid besloot ik alle gegevens over het orgel er maar meteen uit te laten. In mijn hele studietijd was er nooit enig orgel voorbij gekomen, dus dat was naar mijn mening volslagen oninteressant.

De dag van Kerkepad brak aan. Het regende pijpenstelen. Nu hadden we als Historische Kring Gende al enige jaren achter elkaar met Open Monumentendag het kerkje bemand. Het eerste jaar kwam er af en toe nog iemand. Het laatste jaar kwamen er alleen nog een paar buurtkinderen om ons gezelschap te houden. De verwachting was dus niet hoog. Maar het kerkvolk werd met busladingen aangevoerd, ondanks het slechte weer. Meestal bejaard tot zeer bejaard, in lange regenjassen, brildragend en een beetje slonzig. Wel apart volk. Hoe

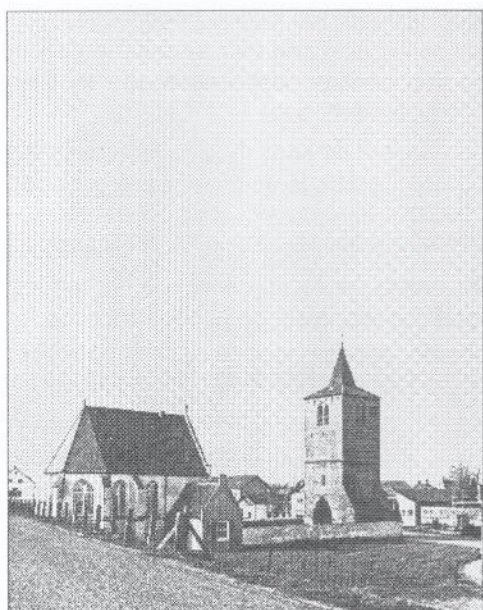
apart bleek bij de rondleidingen die ik hield. Naar de folder werd nauwelijks omgekeken; de geschiedenis en de bouwstijl zou ze een zorg zijn. Maar wel vragen naar het orgel en hoeveel mensen er op zondag in de kerk zaten. Ik stond met de mond vol tanden.

Nu het dit jaar Open Monumentendag en tegelijk Nationale Orgeldag was, dacht ik de schade in te halen. Dé gelegenheid dus om iets met het orgel te doen. Open Monumentendag werd voor de 20ste keer gehouden. Het thema was daarom: 'feest'. En feest zou het worden. Er waren veel kerken in Lingewaard waar iets bijzonders rond het orgel plaatsvond. En er waren op kasteel Doornenburg, de Kinkelenburg, het Dominicanerklooster en boerderij 't Meer in Angeren nog tal van activiteiten. Met zoveel activiteiten op zoveel plaatsen hoop je dat alles goed bezocht wordt. Het weer was er ook wel naar; een stralend zonnetje. Echt fiets- en wandelweer. Als het nu geen succes werd, dan werd het nooit meer wat. Op veel plaatsen was het dan ook druk tot stampend druk. Met muziek, rondleidingen, dansen en bijzondere tentoonstellingen. Maar bij de kerken viel het toch een beetje tegen, hoewel de vrijwilligers daar toch wel tevreden waren. Het bezoek druppelde binnen, behalve als er een koor optrad. Dan was het wat drukker. Komt het, omdat veel mensen er toch wel eens zijn geweest op een andere keer. Of lag het toch aan het weer? Gaat het orgelminnende regenjassenvolk alleen met slecht weer naar de kerk? Geef mij maar de zon!

Yvonne de Boer

Historische Kring Gende

Het resterende deel van de middeleeuwse parochiekerk, thans in gebruik bij de Hervormde / Gereformeerde Kerk-gemeenschap van Gendt en Doornenburg.
(foto H. Ebbing, collectie gemeente Gendt)

Ge durf toch zeker wel hardop te leze, nim ik aon!

Ien 't Gendts: Uut de losse hand.

De teks hierbove hè eigelijk niks mèt 't onderwerp hieronder te make. Ik schud 't namelijk helemòl nie uut mien losse hand. Ik bedoewl durmee dat 't zo'n beetje korte stukskes zien, die mien disse keer dur de kop friemele.

Vur de minse die nog nie zo gewèldig goed wete wor ik tur inne van zie (ben), wör 't tied da'k dat us uut de doeke doe.

Mien vaoder emigreerde ien 1903 van Huuse nor Gendt mè zien ouweluj, één zuster (tante Truj) en nog 5 bruurs.

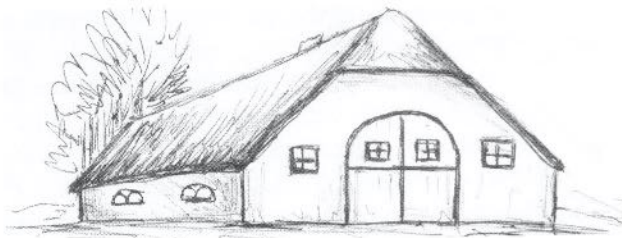
Ze kwame te wonen onder aon de Waoldiek, vlak bi'j Haaldere, dor wor 't bordje "VERSE BRUINE EIEREN".boven aon den oprit stee.

Now, nojaor 2006, zit Wim Scholten, 'n nèef van mien, d'r nog.

Tegenover 't huus, dat den oorlog niet overlèefde en lotter ok nog us mos wieke vur den diekverzwaoring, hei'j aon de Waolkant 'n groot stuk uuterwaard liggen vanaf de Haalderse steenfabriek wor vanaf 1903 tot nor de diekverzwaoring de familie Scholten 't pachtrecht had.

Zo um en um 100 jaor hèt daor dus 't rundvee van de familie gelope.

Aon de andere kant van de hofstèij sloot een bongerd aon mèt de hofstèij van 'n familie Peters. Dor ston toe 'n wit huus, mè lège zi'jmure, 'n riete dak en de echeteur nor de wèg.

Now, ien 2006, steet op die plek een huus met de naam 't **Kemke**. (A'j dur de Langestraot richting Haldere, ri'j, kom je der net vurbi'j 't Industrieterrein helemol aon 't eind van de Langestraot nèven op.)

Die familie Peters beston uut man vrouw en vier dochters 't Is dus niet verwonderlijk datter op den duur twee trouwpartije uut veurkwame: 'n Scholten - Peters en nog us 'n Scholten - Peters.

Now, dat is dan 'n stukske genealogie, zou ge kunne zegge, wa'k dan now, dus ok behandeld hè.

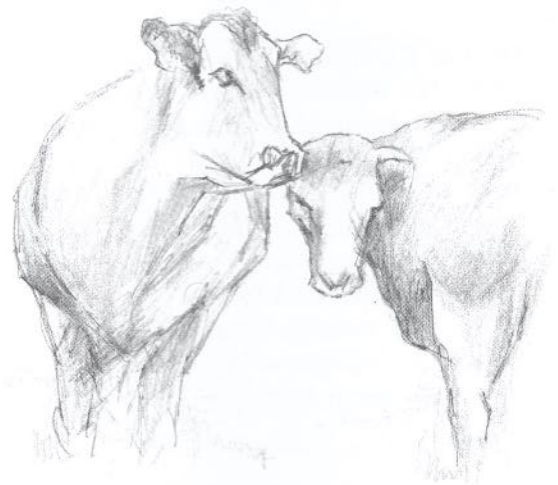
Ien mien kienderjaore hè'k dor veul gespuld, bi'j met mien jongere bruur en de jonges van tante Dort en ome Jan.

'n Bitje schelde en keiegooie mè de blage uut de

Haalderse Luus, zo's wi'j die ouwe wèg dor toe nuumden. Een favoriete spulplek was ok de ward bi'j de Waol. Tussen twee van de kribben, wor 'n 'soort zandplaat zat, De Herdershond van de ooms was gek op 't uuthaole van ien de Waol gegooide stokke. Wi'j konde d'r fijn baojje en mè de onkels op de kribbes speule.

Ien de vistied lag t'r 'n schokker, (schippersvaartuig) wor we zo af en toe wat visse vur thuus moste haole.

Ien de oorlog wier bi'j den Halderse naove, nog wellus stiekem gebunkerd. Bunkere hiette toe 't ilegaol ruile van eierkaole, gruus, antraciet en battings (scheepsluke) van de schippers vur piepers, mèèl,botter en stiekem geslacht vleis van keujes en

zokke dinge.

Net as tegewoordig ware d'r momenten da'j hoog waoter kreeg.'t Vee mos dan evacueren, thus in de stal of tijdelijk ien 'n wei binnedieks.

Ge kun 't ow now nie mèr veurstèlle da'j mè zo,n stuk of tien rundere ongehinderd dur de Langestraot op huus aon kon lope.

Ge liep dan wel de kans da'j zo onderwèg ongeveer 'n auto vurbi'j mos laote gaon, of tege kwam.

Ik hèt 't nie mèr meegemak, mar mien ouders en ouwere bruurs nog wel, da ze mèt 'n hondekar mèt een hond die mee trok, gienge mèlleke.

Hooi haole, dat was verrewèg 't mojste. En 't mèt de volle wage tege d'n diekoprit nor bove holle dur 't pjèrd mèt nog zonodig meedouwe dur de volwasene, was iets wor we 'n oppepper van kregge. Wi'j blage moste wel uut de bjuut blieve, umda 't gevaorlijk kon worre.

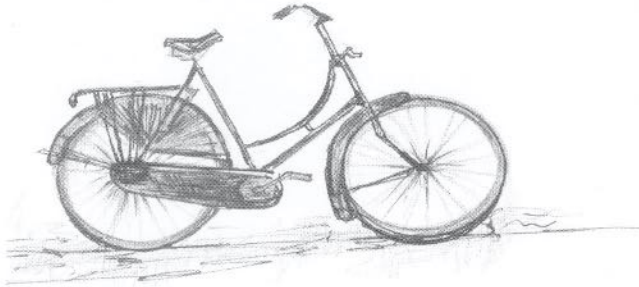
Één keer hè'k meegemak dat 't pjèrd halverwège, dwars van het talud af, mè wage mè hooi en al umlèg holde. Dat t'r toe ging ongelukke gebeurde zien is eigelijk 'n raodsel.

Affijn, boven op den diek moch je dan via de kont

van 't pjèrd boven op de wage mè hooi klimme en zo'n twee kilometer mee nor huus rijje. A'j toch mar schik hèn.

Van hooi kom je wèr op rundvee. Dorover wee'k nog 'n por anekdotes, nume ze zoiets.

Mien zus Gerda ha mèlke geleerd. En 't kwam

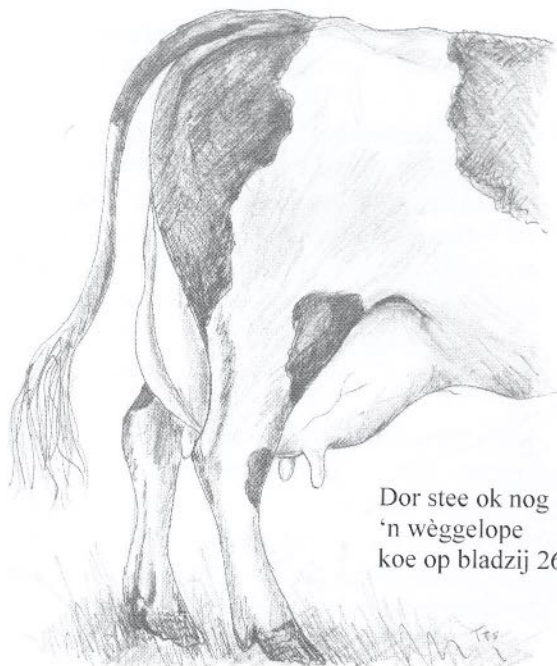

goed uut: Ze deej 't nog heel graag ok. Mien bruur Wim von 't mar heel matig.

Ge hèn, mo'j wete, a'j 't pas kun, nog gin vaardigheid. De koeie trèkke dan de melk op ien 't uier. Iemand die goed kon mèlke mos dan mar wèr zurge dat 't probleempje opgelos wier.

En broer Wimlif wis t'r wel raod mee. 'n Por keer over liet hi'j de band van Gerda's fiets lèèg lope en vestoppelde dan de fontiel. Hoe dat ien de huuselijke kring wier opgelos, wee'k nie mèr.

Ien de winter mos mien jongste zuster Truus ok mèlke lere. Want 'n dochter van een boer mè wa bouwland, mè wa rundvee, mè wa keujes, mè wa kiepe, mè wa bongerd, mè wa bèzestruke, mè wa tuinderi'j spulle, mot toch minstens kunne mèlke. Affijn, Truus kreeg 'n krukske um op te zitte en 'n immer. Een van de jonges hielp ur en wees aon welke kant van de kant van de koe ze mos gaon

Dor stee ok nog 'n wèggelope koe op bladzij 26

zitte, want ok 'n koe hil (houdt) van vertrouwde handelingen.

Èkkes de vingers soepel make en dan de spene vaspakke. (Ge meug ok memme zègge)

Truus had 'n ander probleem, want ze zei: Oei, dor hange d'r ok nog 'n por!

Ien 1939 hadde Nederlandse saldaote ien de ward vlak nève de Waol hier en dor stèllinge gebouwd en dor umhèn weeje (wilgenhout) en rie-tpolle ien de grond geport, zoda ze op afstand høs nie te zien ware. Niet de saldaote, mar de stèllinge dus.

D'r ware saldaote ien, die af en toe ok bi'j zo'n soort radio die op 'n toffel ston, aon de de knupkes draejden en dan kwam d'r gefluit uut en ok wellus praote en meer van zoiets.

Toen ik us alleen mèt 'n por andere schabbulle (donderjagers) ien 'onze' stèlling was, zou ik us laote zien wat ik durfde. Ik begon aon de knupkes te draeje en 't ding begon te janke en te tuutere..

En toe: oeh Jekes, d'r kwam 'n kurperaol of ziets nor binne stuve. Hi'j strukelde over zien poeties (beenwindsels), die hi'j zeker net um zien bene aon 't aonbrènge was. Da was mien geluk, want dordeur (daardoor) miste hi'j mèt de klap die tie mien um de ore wou geve.

Hi'j begon verschrikkelijk op te speule. Hi'j had 't over landverraad, over executie, ien de Waol mieter, krijgsraad en zo wieder (verder). Toen tie dormee klaor was, wier tie rustiger. H'j aaide hi'j mien over den bol en zei toen nog: "Dat moet je nooit meer doen jongen!"

Ik hèn gleuk (geloof ik) nooit mèr zo hartgrondig "Nee, saldaot", gezeid as toe.

Ik wit hors (haast) wel zeker da mien lèèftied, 7 jaor, mien van de krijgsraad gerèd hèn. **Harrie Scholten**

En zoas gewoonlik hèn mien zus Truus de plaotjes geteikend. Ur officiële naam is **Gertruida Teunissen-Scholten**.

Gendts woordenboek

Stripke streepje

Onze leden hèmme 'n stripke veur, want ze hoeven minder dan 'n ander te betaole

Stroesbuj fikse regenbui

Wisselend wèr, dan wèr zon, dan wèr 'n straffe stroesbuj.

Deze 2 van de ruim 1000 Gendtse woorden met uultèg komme ien de zommer van 2008, ien 'n boek, same mè nog vul meer onderwerpen, ter gelegenheid van de 25e verjaordag van de Historische Kring Gente.

Onze leden hèmme dan 'n stripke veur, want ze kriegen korting op 't boek.

Kleine tuinders met platglas in Gendt rond 1940

Door Ron van Maanen

Inleiding

In een eerdere publicatie heb ik een algemeen beeld geschetst van de land- en tuinbouw in Gendt in de jaren dertig van de vorige eeuw.

Om de mensen uit die periode een gezicht te geven, heb ik gebruik gemaakt van een vrij onbekende bron, namelijk de steunaanvragen voor kleine tuinders.

Om mijn bijdrage qua grootte enigszins te beperken, is ervoor gekozen alleen die aanvragen te bewerken van tuinders met glastuinbouw.

Aan het eind van de lijst is een opsomming van de tuinders die niet behandeld zijn, maar waarvan wel een aanvraag bewaard is gebleven.

Crisisjaren

In de jaren dertig van de twintigste eeuw verkeerde de wereld in een economische crisis. Dit had vanzelfsprekend grote gevolgen voor de Nederlandse land- en tuinbouw die voor een deel steun op de export.

Exportbelemmerende maatregelen door buitenlandse overheden, overproductie en achterblijvende afzet in eigen land dwongen de Nederlandse rijks-overheid tot ingrijpen.

Het gevolg was een ingrijpende crisiswetgeving waarbij bedrijfstakken als de bloembollensector gesaneerd werden. Door het afgeven van teeltvergunningen werd de productie verkleind. Het gevolg was wel dat met name de kleine boeren en tuinders financieel dermate achteruitgingen dat het water hen aan de lippen kwam te staan.

Dit werd uiteindelijk door de regering erkend en vanaf eind jaren dertig konden kleine boeren en later ook de kleine tuinders op geldelijke steun rekenen. Bij toeval zijn voor een deel van de gemeenten de aanvragen om steun bewaard gebleven.

Steunverlening

Er werden bij de steunverlening drie categorieën onderscheiden. Afhankelijk van de bedrijfsinkomsten waren dit:

minder dan f 4,00,

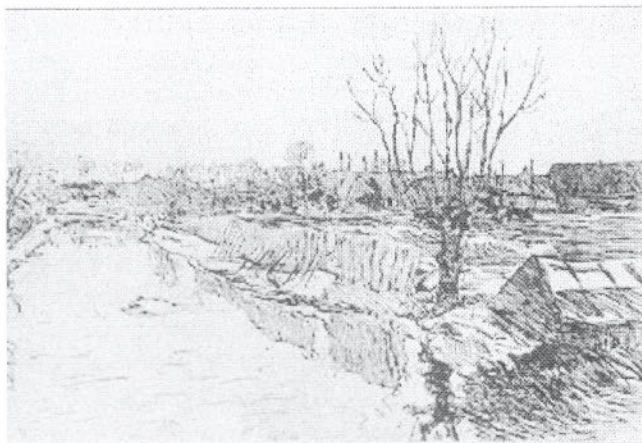
tussen de f 4,00 en de f 7,00

en tenslotte boven de f 7,00.

Bij het berekenen van de eventuele steun werd eerst de theoretische netto-inkomsten van het bedrijf vastgesteld.

Hierbij werd per product de in gebruik zijnde oppervlakte x een vooraf vastgestelde factor vermenigvuldigd.

De omrekeningsfactor bestond uit een bedrag per are. Aldus krijg je onder meer de volgende bedra-

gen per een are:

aardappelen 2 cent, krokussen 5 cent en nateelt groenten 2½ cent.

De zo verkregen bedragen werden bij elkaar opgeteld en vormden de inkomsten. Vervolgens ging men uit van een basisinkomen (f 9,00), aangevuld met een bedrag per inwonend gezinslid, waarbij de eerste twee gezinsleden niet meetelden en waar in 1940 een duurtetoeslag nog bovenop kwam.

Van het dan verkregen bedrag werden de bedrijfsinkomsten, eventuele neveninkomsten en inkomsten niet afkomstig uit arbeid (bijvoorbeeld rente) afgetrokken.

Het positieve verschil werd als steun uitgekeerd. Als de genoemde inkomsten bij de kwekers inderdaad betrekking hebben op netto inkomsten per week dan geeft dat een indicatie van hoe slecht deze mensen het gehad moeten hebben.

Arnoldus Hendrikus Arnts,

woonde op C 15, weekinkomsten f 3,38. Het bedrijf met een oppervlakte van 79 are bestond uit 13 are groenteteelt op de volle grond, 27 are pit- en steenvruchten, 4 are bessen, 6m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 8 are aardappelen, 6 are voederbieten, 0,4 are ingeschaard vee en 13 are grasland.

Johannes Basilius Artz,

woonde op D39. Het bedrijf met een oppervlakte van 97 are bestond uit 330m² onverwarmde druivenkas, 30 are fruiteelt, 50 ramen=83m² onverwarmd platglas voor de groenteteelt, 19 are voederbieten, 10 are aardappelen en 27 are groenteteelt op de volle grond. Huurde in 1937 100 are los hooiland erbij.

Gregorius Esefius Janssen,

woonde op A135, weekinkomsten f 5,17. Het bedrijf met een oppervlakte van 87 are bestond uit 85 ramen=100m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 17 are aardbeien, 3 are jonge bessenstruiken en 39 are groenteteelt op de volle grond.

Arnoldus Gregorius Janssen, tuinder woonde, op B134, weekinkomsten f. 4,18. Het bedrijf met een oppervlakte van 75 are bestond uit 29 are groenteteelt op volle grond, 0,9 are voor onverwarmd platglas voor groenteteelt, 9 are aardbeien, 14 are voederbieten, 4 are koolrapen, 50 are ingeschaard land en 8 are grasland.

Hendrikus Wilhelmus Jeurissen, woonde op D 24, weekinkomsten f 5,71. Het bedrijf met een oppervlakte van 110,67 are bestond uit 28 are voederbieten, 10 are aardappelen, 30 are fruitteelt (waarvan 18 are bessen), 100 ramen=167m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 26 are groenteteelt op de volle grond en 100 are ingeschaard land. Huurde in 1937 29 are los hooiland erbij.

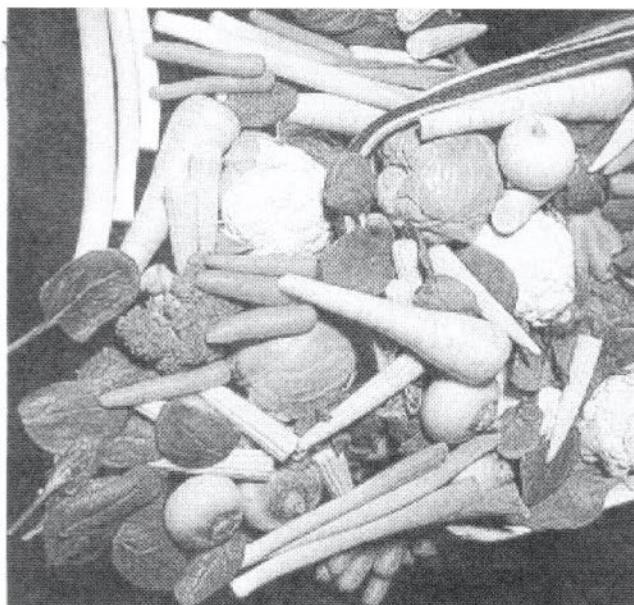
Joseph Marie Antonius Koenders, woonde op C 144, weekinkomsten f 7,79. Het bedrijf met een oppervlakte van 98 are bestond uit 28 are groenteteelt op de volle grond, 50 are fruitteelt, 1 are bloemeteelt op de volle grond, 50 ramen=84m² onverwarmd platglas voor de groenteteelt, 100m² onverwarmd platglas voor de bloemeteelt, 10 are voederbieten en 50 are ingeschaard land.

Jacobus Gerardus Nissen, woonde op C 87. Het bedrijf met een oppervlakte van 184 are bestond uit 61 are groenteteelt op de volle grond, 15 are bieten, 10 are aardappelen, 4 are winterwortelen, 180 ramen=200m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 50 are ingeschaard land en 60 are fruitteelt (waarvan 4 are klein fruit). Huurde in 1937 30 are los hooiland erbij.

Everardus Peters, tuinder, woonde op E 106, weekinkomsten f 5,98. Het bedrijf met een oppervlakte van 94 are bestond uit 60 ramen=100m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 49 are groenteteelt op de volle grond, 28 are fruit en 70 kippen.

Martinus Evergradus Peters, woonde op C 26, weekinkomsten f 12,91. Het bedrijf met een oppervlakte van 126 are bestond uit 14 are zaaiklaar verhuurd land, 28 are voederbieten, 7 are aardappelen, 44,5 are groenteteelt op de volle grond, 100 ramen=150m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 32 are fruitteelt en 7 are bessen. Huurde in 1937 275 are los hooiland erbij.

Theodorus Hendrikus Bernardus Rensen, woonde op A 140, weekinkomsten f 11,61. Het bedrijf met een oppervlakte van 123 are bestond uit 10 are aardappelen, 24 are bieten, 6 are koolrapen, 2 are winterwortelen, 40 ramen=100m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 38 are groenteteelt op de volle grond, 26 are fruit, 3 are bloemeteelt op de

volle grond, 160m² verwarmde teeltkas voor potplanten en 340m² onverwarmd platglas voor bloemeteelt.

Gerardus van Rijn, tuinder, woonde op E 28, weekinkomsten f 3,83. Het bedrijf met een oppervlakte van 57 are bestond uit 184m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 48 are groenteteelt op de volle grond en 2 are bloemeteelt op de volle grond.

Johannes Lambertus van Rijn, nevenberoep arbeider, woonde op E 13. Het bedrijf met een oppervlakte van 90 are bestond uit 110 ramen=300m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 31 are groenteteelt op de volle grond, 10 are aardappelen, 17 are voederbieten, 1 are winterwortelen en 26 are fruit.

Albertus Antonius Schouten, woonde op C44. Het bedrijf met een oppervlakte van 100 are bestond uit 200 ramen=240m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 23 are groenteteelt op de volle grond, 10 are pit- en steenvruchten, 8 are bessenstruiken, 10 are aardappelen, 10 are koolrapen en 15 are voederbieten.

Christianus Albertus Schouten, woonde op B112, weekinkomsten f 6,25. Het bedrijf met een oppervlakte van 296 are bestond uit 200 are groenteteelt op de volle grond, 14 are suikerbieten, 18 are voederbieten, 7 are aardappelen, 10 are bessen, 40 are fruitteelt en 240m² onverwarmde tomatenkas.

Johannes Christianus Schouten, woonde op E 57, weekinkomsten f 6,66. Het bedrijf met een oppervlakte van 115 are bestond uit 120 ramen=144m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 14 are klein fruit namelijk (kruis)bessen, 20

are pit- en steenvruchten met onderteelt van groenten, 25 are bieten, 20 are grasland en 65 are ingeschaard land.

Rudolphus Christianus Schouten, woonde op A152, weekinkomsten f 7.26. Het bedrijf met een oppervlakte van 103,4 are bestond uit 30 are groenteteelt op de volle grond, 1,2 are onverwarmd platglas voor bloemeteelt, 120m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 54 are pit- en steenvruchten, 4 are bessen, 7 are suikerbieten en 5 are aardappelen.

Hermanus Lambertus van Wissen, woonde op D 52, weekinkomsten f 6,37. Het bedrijf met een oppervlakte van 89,5 are bestond uit 150 ramen=180m² onverwarmd platglas voor groenteteelt, 46 are groenteteelt op de volle grond, 7 are aardappelen, 11 are bessen, 6 are aardappelen, 15 are bieten, 29 are hooiland en 65 are ingeschaard land. Huurde in 1937 29 are los hooiland erbij.

Van de volgende kleine tuinders zijn de aanvragen niet door mij bewerkt.

Wilhelmus Johannes Cornelissen (A162),
Johannes Albertus Andriessen (D53),
Johannes Wilhelmus Witjes (E47),
Floris Stephanus Rasing (D37),
Theodorus Polman (D67),
Johannes Peters (D112),
Hendrikus Arends (B116),
Johannes Jacocus Arends (C62),
Lambertus de Bruin (C47),
Hendrikus Nuy (B115),
Johannes Milder (C56),

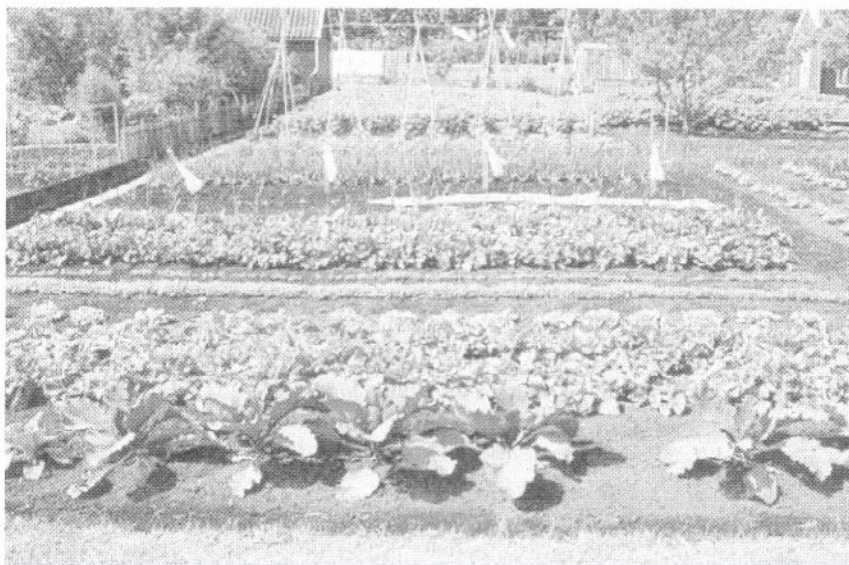
Fredericus Stephanus Lensen (D74),
Hendrik Werkman (D81),
Evert Willem Joosten (D91),
Willem Hutmacher (E79),
Hendrikus Huisman (B37),
Antonius Hendrikus de Haar (C75),
Bernardus Johannes Cornelissen (A150),
Wilhelmus Johannes Geveling (A48)
en Hendrikus Gerickhausen (B48).

Noot

Ron van Maanen, "Tuinbouw in Gendt in de crisisjaren 1929-1941", 2006-1, p. 15-18.

Bron

Directie Landbouw 1882-1957 inv.nr. 251
(Nationaal Archief te 's-Gravenhage).

Een curieus boek

Het beleg van Maastricht in 1579 door J.W.G. Merkes (van Gendt).

In het eerste nummer van *Ganita Mare* van dit jaar heb ik een stukje geschreven over een bekende inwoner van Gendt uit de negentiende eeuw: Johan Willem Gerrit Merkes (1798-1859). Om het geheugen even op te frissen: Merkes was de bouwheer van het merkwaardige kasteel Hagevoort. Merkwaardig door zijn vorm, waarvan de adjudant van koning Willem III, jonkheer De Casembroot na zijn bezoek in 1853 zei dat het kasteel *bespottelijk* was. Merkwaardig ook door de korte levensduur van het bouwwerk: in 1850 gebouwd en achttien jaar later afgebroken. Merkes die in het leger diende als genieofficier was om zijn verdiensten in 1846 in de adelstand verheven en had toen *van Gendt* aan zijn naam toegevoegd. Hij schreef drie boeken over zijn vak, de vestingbouw. Die boeken zijn in de genoemde bijdrage aan de orde geweest. Merkes heeft in 1827 ook een boek geschreven over een historisch onderwerp, het beleg van Maastricht in 1579 door de Spanjaarden.

De Tachtigjarige Oorlog

Op 16 oktober van dit jaar publiceerde een commissie onder voorzitterschap van de Utrechtse hoogleraar Frits van Oostrom de canon voor de Nederlandse geschiedenis: vijftig perioden, personen of gebeurtenissen die iedere inwoner van Nederland op school geleerd hoort te hebben. Daartoe horen drie onderwerpen die direct met de Tachtigjarige Oorlog te maken hebben: de Beeldenstorm, Willem van Oranje en de Republiek. Historici vinden de naam *Tachtigjarige Oorlog* niet juist en geven de voorkeur aan de term *Opstand*. Een oorlog is een gewapende strijd tussen twee of meer zelfstandige staten en dat was het conflict met de Spanjaarden, zeker in de eerste jaren, niet. Filips II was koning van Spanje en Heer der Nederlanden, onze wettige vorst dus. En als er gevochten wordt met een wettige heerser, dan is er sprake van een opstand.

In het begin van de zeventiende eeuw waren de Nederlandse gewesten, ruwweg het huidige België en Nederland, via de hertogen van Bourgondië deel geworden van het grote Spaanse Rijk, een rijk 'waarin de zon nooit onderging'. Al gauw ontstonden er op politiek, godsdienstig en economisch gebied conflicten tussen de Spaanse koningen Karel V en Filips II en de zeventien gewesten. Dat leidde in 1568 tot de eerste militaire schermutselingen tussen Spanje en de door Willem van Oranje geleide opstandelingen. Met de slag bij Heiligerlee begon de Tachtigjarige Oorlog

Tot omstreeks 1870 lag het zwaartepunt van de

oorlogvoering bij de strijd om vestingen zoals Bourtagne en vestigsteden. Tot de laatsten behoorden o.a. Nijmegen, Heusden, Groenlo en Maastricht. Wie een vestigstad in bezit had, beheerste de omgeving daarvan en de toegangswegen tot andere (strategisch) belangrijke gebieden. In de winter verbleef de kern van de troepen in het garnizoen. Wanneer het voorjaar aanbrak verlieten zij dat en aangevuld met huurtroepen gingen ze tot in de herfstmaanden over tot actie. Dat kon variëren van het voeren van veldslagen tot het slaan van een beleg voor een stad.

Nu naar het boek van Gendtenaar J.W.G. Merkes over het beleg van Maastricht. Landvoogdes Margaretha van Parma had in 1576 een garnizoen in de stad gelegd omdat er ernstige onlusten waren tussen protestanten en katholieken. De Spanjaarden hadden daar niet zo veel plezier van, want twee jaar later sloot dat garnizoen zich aan bij de opstandelingen. Voor de nieuwe Spaanse aanvoerder Alexander Farnese, hertog van Parma, was het bezit van de stad van groot militair belang. Belangrijke gewesten voor de opstandelingen (die vooral vanuit Duitsland opereerden) als Brabant en Vlaanderen waren voor hen dan onbereikbaar. Op 8 maart 1579 verscheen Parma met 34.000 soldaten voor de ommuurde stad die met zeven poorten afgesloten kon worden. De verdediging werd geleid door Sebastiaan Tapijn, die kon beschikken over 1200 Franse, Engelse en Schotse soldaten en evenveel gewapende burgers. Ondanks het dappere verzet konden de verdedigers de stad niet behouden en moesten zij zich op 29 juni 1579 overgeven. Maastricht raakte weer in Spaanse handen. Dat zou zo blijven tot 1632 toen Frederik Hendrik erin slaagde de stad te heroveren.

Merkes heeft er een merkwaardig boek van gemaakt. Over de technische kant van de belegering schrijft hij verstandige dingen. Hij heeft als genieofficier verstand van vestingen, bolwerken, ravelijnen, glaces, ondermijningen, bressen en nog heel veel dingen meer. Maar anders ligt het met de historische kant van het beleg. Dat kan niet anders als partijdig en dus onbetrouwbaar genoemd worden. Al in 1877 schreven Haakman en Allard: '*Zijn gewollen romantisch verhaal (...) slaat de historische waarheid al te zeer in het aangezicht en bezwalkt mannen, die tot dusverre bij alle partijen zonder onderscheid met ere genoemd werden.*' Dat Merkes partij kiest voor de verdedigers van de belegerde stad is wel te begrijpen, maar vriend en vijand waren het erover eens dat Parma een kundig aanvoerder was en niet alleen behept met een '*woest en onverbiddelijk karakter, gepaard gaande met zijne onbegrensde heerszucht.*' Alles wat de verdedigers doen is goed, de belegeraars zijn duivels. Eén keer is er sprake van kritiek op de verde-

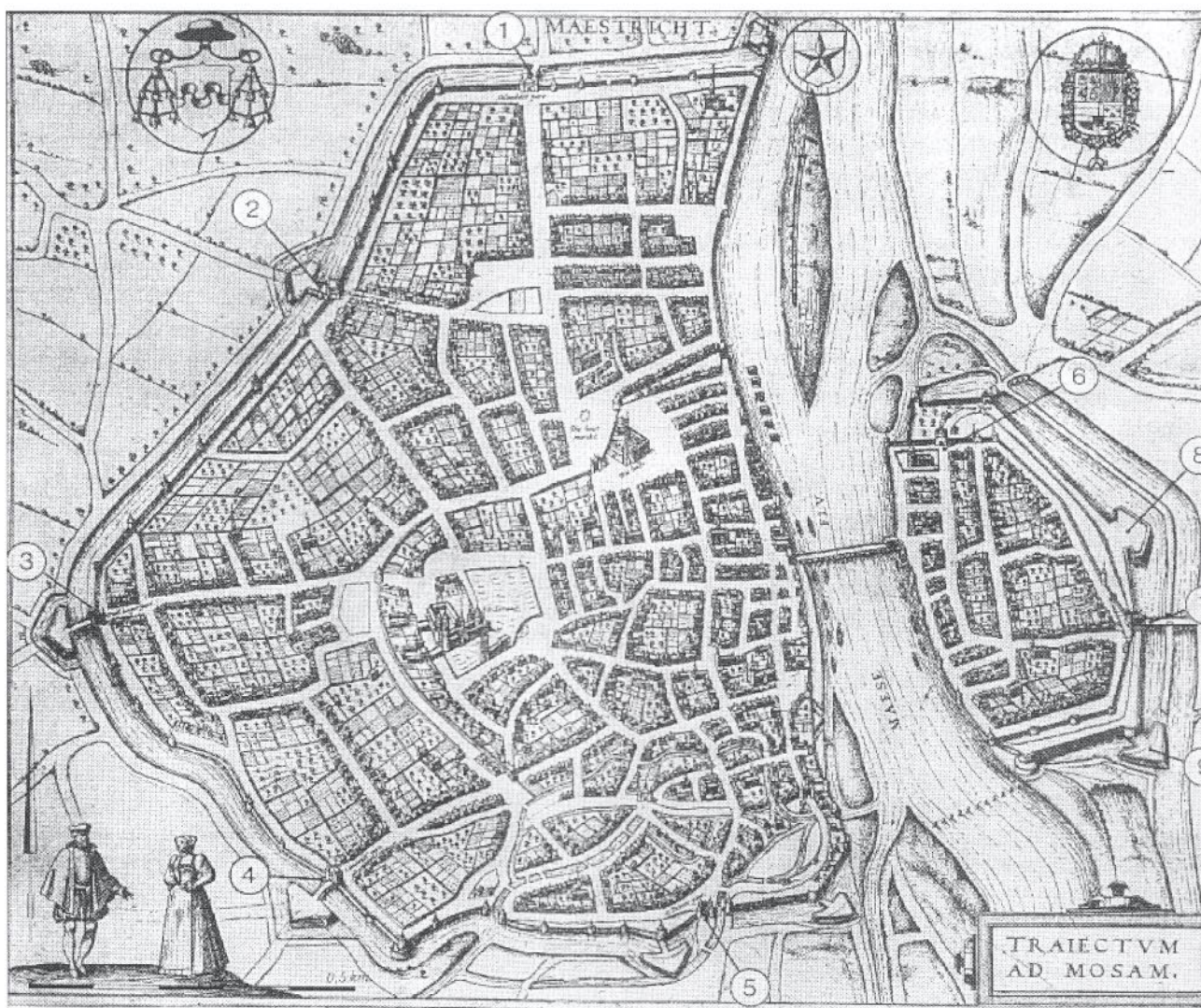
digers wanneer die een gewonde Spaanse aanvoerder met een steen om zijn nek in de Maas gooien. De Spaanse schrijver Strada is per definitie niet te vertrouwen; de Spaanse verliezen zijn altijd te laag en die van de verdedigers te hoog. De taal van Merkes is, zelfs als we bedenken dat het boek uit de eerste helft van de negentiende eeuw komt, erg gezwollen. Als een klein groepje verdedigers een uitval doet, beschrijft Merkes dat met: *'Beef Spanjaard! Het ogenblik is daar.'* En vrouwen die het opnemen tegen de Spanjaarden kunnen rekenen op zinnen als: *'Sommigen derzelve hadden reeds het vrouwelijk gewaad ontvloden en gespten het ijzeren harnas om hare aandoenlijke en tedere leden;*

haar minzame en bevallige blikken werden streng en krijgshaftig (...) een waar bewijs dat de natuur deze zwakke schepselen niet alleen met bekoorlijkheid begunstigt, maar ook met heldhaftige dapperheid'. Zulke zinnen gecombineerd met zijn partijdigheid maken dit boek van een bekende inwoner van Gendt uit de negentiende eeuw geen meesterwerk, integendeel. Maar ja, hij was toen (pas) 29 jaar.

J.G.W. Merkes, *Het beleg van Maastricht in 1579*, Arnhem 1827.

Geert Visser

Zie ook afbeelding op pagina 25

Plattegrond van Maastricht en Wijk omstreeks 1580. Uit: G>Braun en Fr. Hogenbergh, *Civitatis orbis terrarum* (Keulen, 1572-1617) II
 1 Boschpoort,
 2 Lindenkruispoort,
 3 Brusselsche poort,

4 Tongersepoort,
 5 Sint-Pieterspoort,
 6 Sint Maartenspoort
 7 Duitsepoort,
 8 Mariabastion, geschutsplatform voor het bolwerk aan de locht.

Op de plattegrond zijn voor de Lindenkruispoort, de Brusselse poort, de Tongersepoort, rechts buiten de Sint-Pieterspoort en voor het rondeel Haet ende Nijde de buitenwerken getekend die in de jaren 1578 en 1579 werden aangelegd.

Lingewaard

Wij hebben de beschikking over een encyclopedie. Met name "De Katholieke Encyclopaedie", 2e (en laatste) druk. Uitgegeven in 25 delen, waarvan in het eerste deel in 1949 en het laatste deel in 1955. Aantal bladzijden tekst circa 24000.

Internet en wat daarmee samenhangt zal waarschijnlijk wel tot gevolg hebben dat nieuwe papieren uitgaven tot het verleden behoren.

We bladerden eens om te kijken of we wat konden vinden over de drie gemeenten die per 1 januari 2001 opgingen in de nieuwe gemeente Lingewaard en wat we vonden lijkt ons interessant genoeg om voor u op een rijtje te zetten.

BEMMEL

Gemeente. in Gelderland, in het Oosten van de Over-Betuwe; oppervlakte 4210 ha; omvat behalve Bemmél, de dorpen Ressen, Angeren, Doornenburg en Haalderen.

Ruim 8550 inw., waarvan 89% Katholiek. en 11 % Nederlands Hervormd.

Bodem rivierklei. Land- en tuinbouw (fruit). De steenindustrie geeft in de winter aan 400, in de zomer aan 800 arbeiders werk. Verder vruchten- en conservenfabriek. Pannenfabriek en pottenbakkerij te Haalderen.

Bemmél is een zeer oude heerlijkheid. Van de talrijke kastelen, herinnerend aan de Gelderse graven-tijd zijn nog over: het kasteel Doornenburg (uit de

Hoofdgebouw van kasteel Doornenburg, gem. Bemmél (vóór de verwoesting).

14e eeuw, in de 17e en 18e eeuw sterk veranderd) voor 1940 geheel gerestaureerd, maar door de Duitsers opgeblazen en wederom in een ruïne herschapen; het "Huis te Bemmél" en de Kinkelenburg (koninklijke burcht, waar Claudius Civilis gewoond zou hebben).

Bezienswaardig zijn ook het Ned. Herv. kerkje te Bemmél (14e eeuw) en dat te Ressen (13e eeuw) met toren van tufsteen.

In de katholieke kerk te Doornenburg bevindt zich houtsnijwerk van de 15e eeuw.

GENDT

Gemeente in Gelderland in het Zuid-Oosten van de Over-Betuwe aan de rechter-Waaloever. Omvat het dorp Gendt en een aantal buurtschappen, o.a. Hulhuizen en Flieren; oppervlakte 1541 ha; ca. 4180 inw. (95 % Kath., 5% Ned. Herv.).

Bodem rivierklei, vnl. grasland en boomgaarden (kersen).

Landbouw, tuinbouw, steenfabrieken (300 arbeiders), scheepwerf en constructiewerkplaats.

Toren Ned. Herv. kerk (uit 13e-15e eeuw).

Bakstenen toren van het vroegere Huis de Poelwijk uit de 15e eeuw. (zwaar geleden).

Zondag na Sacramentsdag processie langs de Waal in buurtschap Hulhuizen (Gendt was tot 1817 een vrije heerlijkheid.)

Oorspronkelijk was Gendt. een Romeinse. legerplaats. In 1233 verkreeg de plaats stadsrechten.

Lid van het Hanze-verbond.

Bekend geslacht der Heren van Gendt. Het Huis te Gendt is verdwenen.

Twee leeuwen ervan staan thans voor het gemeentehuis.

Gendt werd zwaar getroffen door oorlogsgeweld. In de winter 1944-'45 was het "niemandland" en liep de frontlijn door Gendt.

HUISSEN

Gemeente in Gelderland in het Noord Oosten van de Over-Betuwe, grotendeels aan de linker-Rijnoever ten Z.O. van Arnhem. Oppervlakte . 1969 ha: ca. 7400 inwoners. (95 % Katholiek. 5 % Nederlands Hervormd) De gemeente. omvat het vroegere stadje Huissen-stad, Huissen .-zand en aan de overzijde Malburgen.

Bodem bestaat uit rivierklei, binnendijs in gebruik voor land- en tuinbouw, buitendijsalleen voor grasland. Middelen van bestaan: tuinbouw;glascultures, druiven, perziken en tomaten op grote schaal; landbouw, veeteelt. Industrie: steenfabrieken, conserven- en ,metaalindustrie In Huissen is gevestigd het

Collegium Sanctae Thomae Aquinatis der Dominicanen en een Lagere landbouwhuishoudschool en Lagere tuinbouwschool.

De Kath. kerk (ca. 1300) is in 1944 verwoest.

Uit folkloristisch oogpunt zeer belangrijk zijn de gildenfeesten met vendelzwaaien (le Zondag in Mei); St. Gangulphus- en St. Laurentiusschutterij. Vermaard is de Huissense processie (ommedracht), die op Zondag na Sacramentsdag door H. trekt. Nauwe straatjes en gevels berinneren aan het vroegere ommuurde stadje, dat echter door de 2e Wereldoorlog zwaar heeft geleden.

Geschiedenis: Oudtijds stond Huissen onder de graaf van Kleef, van wie het tegen 1319 stadsrecht ontving. In 1666 ging het over aan Brandenburg-Pruisen, dat het in 1815 aan Ned. Afstond. Als buitenlandse Enclave bood Huissen een veilig wijk- en rustoord aan het hoofd der Hollandse Missie, Neercassel (1663-'86), die meest verblijf hield in het St. Elisabethsklooster der Franciscaanse Tertiariissen en te Huissen voorlopig het seminarie van Keulen vestigde. Dank zij zijn staatkundige ligging heeft Huissen zijn processievrijheid kunnen bewaren.

In 1858 openden de Dominicanen er een noviciaat en studiehuis, waar voor het eerst in Nederland het zuivere Thomisme werd gedoed.

LINGE

Vroeger een vrij af stromend riviertje tussen Rijn-Lek en Waal in de provincie Gelderland en Zuid Holland. Sinds 1818 is de benedenloop gekanaliseerd. De Rijn en Waalwetering, die bij Kesteren samen de Linge vormen, voeren het polder- en kwelwater van een gebied van ruim 50 000 ha naar de Merwede bij Gorinchem. Het kanaal van Steen- enhoek van Gorinchem naar het Westen dient om bij hoge Merwede stand de Linge-lozing er op mogelijk te maken.

Bij zeer hoge stand vindt dit plaats door het stoom-

gemaal te Steen- enhoek. Wanneer de Betuwe wordt overstromd, wordt de Linge bij Asperen door een sluis afgesloten. Het overstromingswater kan dan door sluizen en hulpgaten bij Dalem (oostelijk van Gorinchem) op de Merwede afstromen.

Beneden Geldermalsen is de Linge door uitdieping bevaarbaar gemaakt. Een plan tot verbetering van de waterafvoer in de Over - en Neder-Betuwe is in uitvoering.

WAARD

In de encyclopedie met zijn 24000 bladzijden staat niet aangegeven wat ze van het woord waard wist.

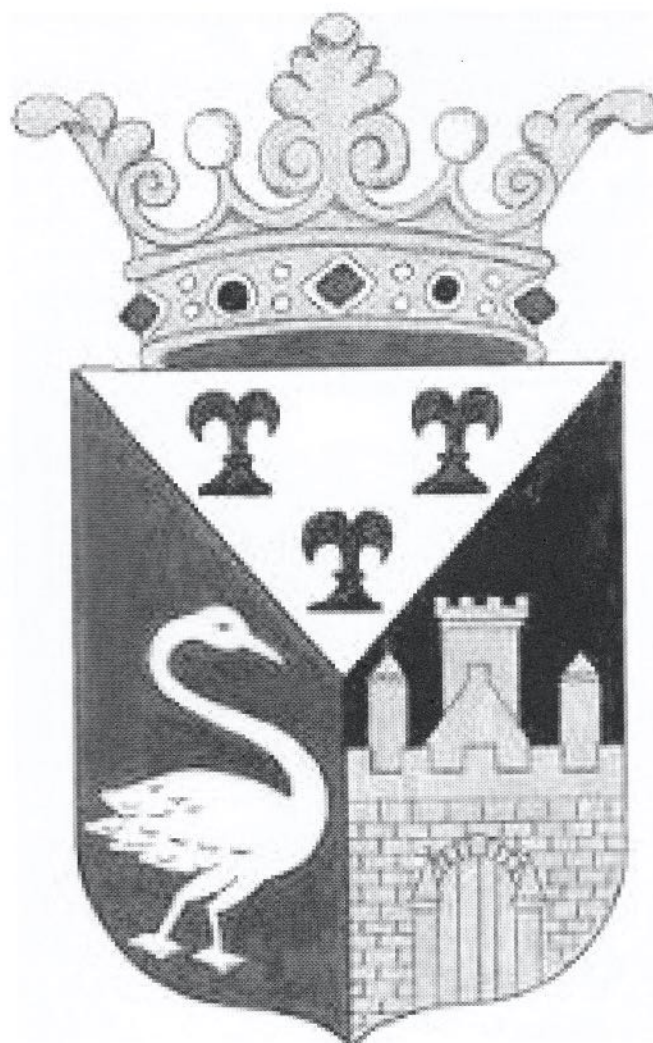
De Dikke van Dalen daarentegen volop.

Als eerste wordt vermeld; Waard (de man van een waardin) Er op volgend: van via onder meer door dijken omgeven land, naar tenslotte de woorden eerbiedwaard en vermeldenswaard.

En daarbij zullen we het dan maar houden:

Lingewaard is vermeldenswaard.

Harrie Scholten

Gemeentewapen Lingewaard

Godsdienstige roepingen in "St. Walburgen" en "Galgendaal"

St. Walburgen

Boerderij en landerijen worden al genoemd in het verpondingkohier (grondbelasting) van Gendt uit het jaar 1649. Dit gebied behoorde eens aan de heren van het kapittel van Sint Walburgen te Arnhem. Gendt werd in de Franse tijd (1795-1813) in secties opgedeeld, A-Het Dorp Gent, B- Hulhuizen C- Wolburgen en D- Flieren.

Na het vertrek van de Fransen werden dezelfde naamsecties gehanteerd.

Toen op 1 oktober 1832 het Nederlands Kadaster in werking trad stond boerderij "St. Walburgen" en een aantal akkers op naam van Hendrik Hendriks.

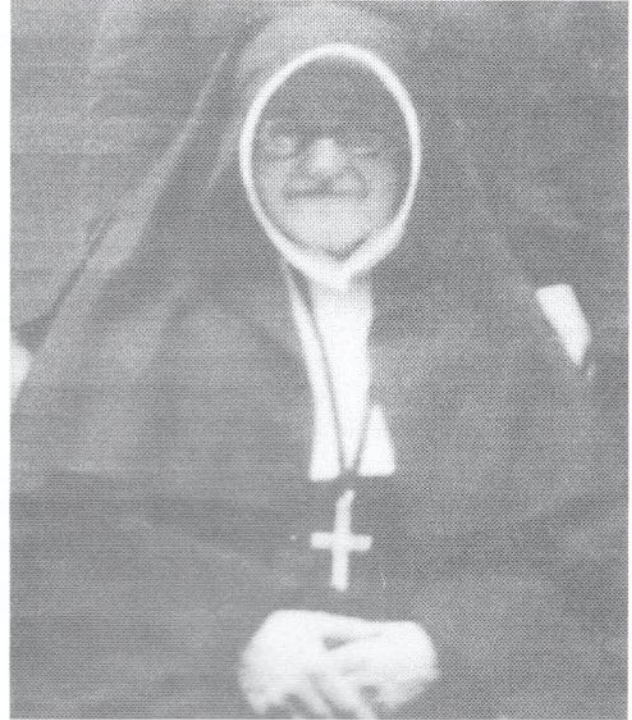

(1900) vlnr Theodora Burgers-Bosman, dochters Dina en Grada, zoon Dorus en kleinzoon, kort voordat Grada in het klooster trad. Boerderij "Sint Walburgen" stond aan de Kommerdijk

Links zuster Johanna Maria (Ewaldina

Rechts zuster Gerarda Maria (Martiniana)

De zusters van "St. Walburgen"

Comelis Burgers, zoon van Burgert Burgers en Comelia Ottens, geboren 28 juli 1826 te Elst, trouwde omstreeks 1860 met Theodora Petronella Bosman, geboren op 8 oktober 1834 te Slijk-Ewijk. In Gendt pachtten ze de boerderij en de landerijen van "St. Walburgen". Ze kregen 15 kinderen. 4 kinderen werden doodgeboren en 2 kinderen overleden kort na de geboorte. De overgebleven 9 kinderen waren: Gerarda Comelia, Burgert, Gerardus Thomas, Johanna Maria, Johannes Hendrikus, Maria, Theodorus, Gerarda Maria en Everdina Maria

Twee dochters kozen ervoor om naar het klooster te gaan en zich als Lid van de Congregatie bij de Zusters van Liefde van O.L. Vrouw van Barmhartigheid te Tilburg aan te sluiten. Johanna Maria, zuster Ewaldina en Gerarda Maria, zuster Martiniana.

Zuster Ewaldina vertrok kort na haar professie in 1894 naar Suriname. In Parimaribo werkte ze 49 jaren onder de melaatsen. Daar is ze 15 maart 1944 overleden. Haar familie heeft ze in al die tijd niet meer gezien.

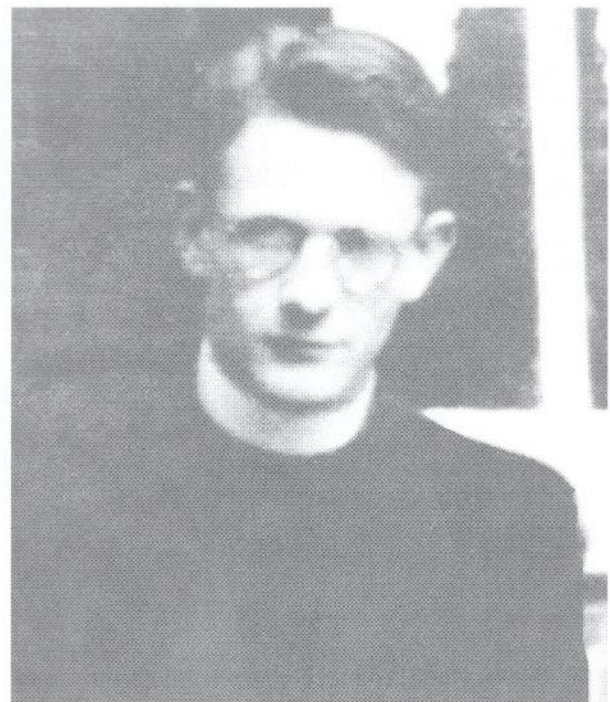
Zuster Martiniana ging na haar kloostergelofte naar een klooster in Gennep. Van Gennep naar Helmond en daarna naar Diessen N.B., waar ze op 18 maart 1961 is overleden.

Theodorus Burgers (Dorus)

Theodorus, broer van Ewaldina en Martiniana, trouwde op 7 mei 1913 met Maria Sijbilla Clara Roelofsen uit Gendt (Flieren). Ze kochten boerderij

"St. Walburgen" en landerijen en gingen er wonen. Ze kregen twee kinderen: Comelis en Johannes. Theodorus Burgers overleed in 1935.

Cornelis studeerde in de Tweede Wereldoorlog aan het Groot-Seminarie "Rijsenburg" te Driebergen. Tijdens zijn verlof en de daarop volgende evacuatie werd hij ter hoogte van de "Loohof" in Flieren op 6 oktober 1944 getroffen door granaatvuur en overleed ter plaatse. Ook zijn vierjarige nichtje Alberdina Roelofsen, dat hij bij de hand vasthield, kwam bij deze luchtaanval om het leven.

De oude boerderij "St Walburgen" werd in de Tweede Wereldoorlog verwoest. Johannes heeft een nieuwe boerderij laten bouwen op de plaats van de verwoeste boerderij. Die kreeg dezelfde naam.

In 1950 trouwde Johannes Burgers met M.H.J.Th Burgers. Zij kregen vier kinderen: Sibylla Anna Alberdina 10-10-1951, Anna Maria Clara 12-10-1954, Cornelis Theodorus Johannes 01-09-1959 en Clementine Leonie Henrica Johanna 04-06-1964.

Later verkochten ze boerderij "St. Walburgen" en gingen in Boxmeer wonen. Johannes Burgers fruiteler te Gendt werd makelaar te Boxmeer. Mevr. M.H.J.Th. Burgers-Burgers had een drogisterij aan de Kloostertuin te Boxmeer.

De zusters van "Galgendaal"

In het jaar 1763 was er een boedelscheiding tussen de kinderen/erfgenamen van Borgert Borgers Goossen en Elisabeth Huis, waarbij Catharina Burgers, weduwe van Bartholomeus van Steen te Gendt, het huis, hof, schuur, weide en bouwland krijgt, genaamd "Galgendaal"

Johannes Hendrikus Burgers en Johanna Burgers Evers
1 juni 1900

Op 27 februari 1807 werd boerderij "Galgendaal" aangekocht door Albert Bosman.

Oktober 1832 is Bart Liefrink eigenaar van de boerderij, hij is 'opzichter van de jagt' en woont in de Bommelerwaard.

In 1850 werd Evert Bosman, zoon van Albert Bosman, eigenaar van de T-boerderij "Galgendaal".

Vijftig jaar later zien we dat "Galgendaal" eigendom is geworden van Johannes Hendrikus Burgers, zoon van Cornelis Burgers en Theodora Petronella Bosman van "St. Walburgen".

Johannes Hendrikus Burgers (Jan)

Johannes, broer van Theodorus, Ewaldina en Martiniana, huwde op 1 juni 1900 Johanna Evers uit de Hoeve te Huissen.

Het paar ging in boerderij "Galgendaal" wonen aan de Waaldijk in Gendt. Ze kregen 13 kinderen, waarvan er ook weer twee dochters in het klooster traden. Alberta Wilhelmina en Catharina Wilhelmina.

Foto's van deze zusters treft u op de volgende pagina aan.

Alberta, ofwel zuster Canisio, werkte vele jaren in het St. Canisiusziekenhuis te Nijmegen. Later is ze uitgetreden en getrouwd met een onderwijzer die woonde in Heemskerk.

Catharina nam dezelfde zuster naam aan als haar tante namelijk Martiniana. Ze trad in bij de St. Anna-Stichting te Venray die geleid werd door Belgische zusters. De Zusters van Liefde uit Gent. Later vertrok ze naar Belgisch Congo en werkte daar als verpleegster in de missie.

Johanna Burgers-Evers overleed op 27 februari 1920. Ze was dan pas 45 jaar.

Op 22 september 1927 hertrouwde Johannes Hendrikus Burgers met Reynilda Hermina Maria van Hulzen. Johannes Hendrikus Burgers overleed 16 maart 1938 op 70-jarige leeftijd.

Reynilda Burgers-van Hulzen vertrok weer naar haar geboorte plaats Hengelo.

Daarna kocht Petrus (Piet) van Driel de boerderij. In de oorlog 1940-1945 is boerderij "Galgendaal" geheel verwoest en op die plaats is geen nieuwe boerderij meer gebouwd.

Henk Klaassen

**Bron: Mevr. Wiltingh-Meurs
Historische Kring Gente**

Zuster Alberta Wilhelmina (Canisio)

Zuster Catharina Wilhelmina (Martiniana)

Bericht uit de Gelderlander van 20 juli 1972:
**Burgemeester Gendt werd
met auto tuin in gedrukt**

C.A. Smal 1971 -1976

“Maar nou is-ie alleen gegaan”.

GENDT - "We zouden samen gaan kijken, met de hele raad. Maar nou is-ie alleen gegaan. Dat vind ik niet aardig". Met die woorden reageerde het Gendtse raadslid B. L. Goossen op het ongeluk dat burgemeester drs. C. A. Smal dinsdagavond overkwam. Gendts eerste burger schoot, overigens niet door eigen schuld, met zijn auto een tuin in. Van het tuinmuurtje bleef - evenals van de wagen - niet veel meer heel.

Het ongeluk gebeurde op de hoek van de Schoolstraat en de Hendrik Braamstraat. Een: het opvallende was dat raadslid Goossen de burgemeester maandagavond tijdens de Gendtse gemeenteraadsvergadering, had gewezen op de gevaarlijke verkeerssituaties die hier en daar in Gendt bestaan.

Daarbij had hij met name de kruising Hendrik Braamstraat/Schoolstraat genoemd.

"We zullen op een mooie zomeravond de situatie ter plaatse eens met zijn allen gaan bekijken". had de burgemeester toen schertsend opgemerkt. Vandaar ook bovenstaand commentaar van de heer Goossen. Het ongeluk ontstond toen de bestuurder van een Volkswagen, J. de H., geen voorrang verleende aan de gloednieuwe auto van drs. Smal. Beide wagens werden behoorlijk beschadigd. Ook werd er een tuinhokje over een lengte van een meter of vijf ondergedrukt, terwijl er ook nog enkele struiken werden getroffen.

Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor.

TERUGBLIK (zie ook pagina 6)

De leden die op "Terugblik" geabonneerd zijn, betalen € 21.00 (15.00 voor het lidmaatschap plus € 6.00 voor het abonnement) in maart van het jaar. Zij ontvangen dan ook het boek nog deze maand. Leden die het boek van dit jaar (2006) ook graag willen hebben kunnen tot de voorraad op is, kunnen boek voor € 9.00 afhalen.

Als zij ook voor volgend jaar willen intekenen kan dat door voor de eerste maal 6 euro over te maken op de bankrekening van de Historische Kring Gent (1164 26 705) met vermelding "Terugblik vanaf 2007".

Harrie Scholten

Garde van de Prins van Oranje

Deze afbeelding behoort nog bij het artikel over Een curieus boek op de pagina's 17 en 18.

TERUGBLIK		Wonen en werken in de Betuwe 1900-2000	1
TERUGBLIK		'Het zal me een zorg zijn'	2
TERUGBLIK		'Niets nieuws onder de zon...'	3
TERUGBLIK		'De Betuwe op slot'	4
TERUGBLIK		'Van boezeroen en hoge zije'	5
TERUGBLIK		'Geloven komt van Boven'	6

Reacties van leden en/of aanwinsten

Ontvangen van Henk Leensen: een DVD, Leven in de klei.

Van Mientje Wannet-Hendriks: Een situatieschets van de plantenziekten kundige dienst Wageningen. Situatieschets inzake Wisselteleet i.v.m. aardappelmoeheid.

Van J.Buijlinckx: dia's die hij gebruikte voor zijn artikel en lezing destijds over het Gendtse Schuttersgilde.

Van Wim Kregting: Een origineel boek "Gelderlands voormalige Steden", door W.Staats Evers

Van Riet-Hooyma-Verhoeven ; foto's e.d. inzake 40 jaar Priester G.Pelgröm

Van Tom Nahon: 2 letterdozen.

Van Yvonne de Boer: Een paar stukken oude Sunlight zee tabletten en een dia-kijker.

Van Els Rotmans-Rensen (dochter van Herman Rensen, Arnhem, voormalige groentewinkel in de Dorpsstraat) Een lieve brief met complimenten over Ganita mare, felicitatie voor Henk Klaassen, wegens zijn Koninklijk Lintje en een mooie foto uit 1927 van de hele familie Rensen. Helaas hoogstwaarschijnlijk niet geschikt voor de voorpagina van Ganita mare. Laten we de foto hier maar eens uitproberen. Als het niet goed genoeg lukt moeten we wachten totdat we betere (en betaalbare) apparatuur en middelen hebben. De foto komt uiteraard wel in ons archief.

Voor bovenstaande en andere vriendelijke reacties voor de Historische Kring Gente nemen we ons petje

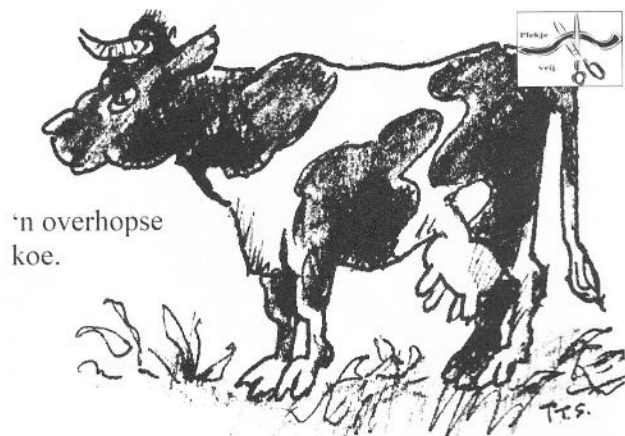
Tijdens een raadsvergadering in de gemeente Gendt op 23 mei 1925, werd een maximum snelheid van 30 kilometer binnen de gemeente vastgesteld voor de volgende straten: Nijmeegsestraat, Leemstraat, Kapelstraat, Olyhorststraat.

Uitgaven 1e week oktober 1896 van Steenfabriek Haalderen

G. Wilting	f	7.50
Ingekruid 4e oven 465000	f	130.20
Steen ingescheept 27100	f	3.39
Steen sorteren en tasveld opruimen	f	0.36
Steen en zand rijden	f	0.15
Stookloon 3e oven 10 monden à 27,0	f	270.00
Paarden verzorgen en naar smid	f	1.15
Timmerman 40 uur à 12,5 ct	f	5.00
Rietmatten drogen	f	1.35
Verval uit geuten scheppen	f	0.45
Zand voor stofreken bij karren	f	1.50
7000 steen op kapellen	f	0.70
5 el lampen kousjes	f	0.40
Een kan genever bij afstookten		
derde oven	f	0.95
	-----	
		f 423.10
	=====	

Verkocht 27100 steenen

'n overhopse
koe.

Het is mogelijk dat een groot aantal uwer Ganita mare niet tijdig ontvangt vóór de lezing van 20 november

Onze excuses hiervoor

Leden

wegens overlijden hebben we afscheid moeten nemen van **onze leden**

Cor Grob

Cornelis Gerardus Wilhelmus

13 juni 1925   **7 juni 2006**

**Weduwnaar van
Drientje Grob-Joosten**

En

Stef Kregting

Stephanus Jacobus

25 januari 1922   **6 september 2006 is**

**Echtgenoot van
Leida Wolters
Eerder gehuwd met Annie Verhaegh**

Wij wensen de nabestaanden veel sterkte bij de verwerking van het hun overkomen verlies

Welkom nieuwe leden

Uit Gendt, tenzij anders vermeld

H P A Oltshoorn
Mw D Leensen-Lukassen
L A M Salemink
J de Vries
W van der Mond
B Hubers
Mw W A G De Jong- de Man
Mw A Wiecherink-Huting
W B Gusing
H T G Geurtz
J Maasse
PBM Wegh
C Leenders
H A Janssen
O M van Hoorn
W Hendriks, Lafelt Riemst, België
A J Th Nissen

Oud en nieuw nieuws

Ganita mare is het contactorgaan van de Historische Kring Gente.

Het lidmaatschap van de H.K.G. bedraagt € 15.= per jaar.

Daarnaast heeft u de keuze om een abonnement te nemen op het jaarboek "Terugblik", dat onder auspiciën van 5 historische verenigingen uit de Betuwe in 't late najaar wordt uitgegeven. De kosten van dit abonnement zijn € 6.=. (Minstens € 3.= voordeel ten opzichte van de losse verkoop).

Ganita mare verschijnt drie maal per jaar voor de **487** aangeslotenen en 27 ruilleden en instellingen. Samen dus 514

De vaste openingstijden van ons onderkomen zijn van september tot en met juni: elke maandagavond van 20.00 uur tot 22.00 uur en elke woensdagmorgen van 9.30 uur tot 12.00 uur.

Colofon:

**Secretariaat: Yvonne de Boer
Waterwolf 31**

6681 TH Bommel

☎ 0481 422400

e-mail historischekringgente@betuwe.net

Redactie Ganita mare: Harrie Scholten

H.Braamstraat 2

6691 ZD Gendt

☎ 0481 421503

website

www.historischekringgente.nl

**Huisvesting: in Villa Ganita
Nijmeegsestraat 19, 6691 CK Gendt**

Betalingen:

**Hist.Kring Gente te Gendt
bank 1164 26 705**

Welkom op de maandagavond vanaf 2000 uur en op de woensdagmorgen vanaf 0930 uur.

Al is het alleen maar voor de koffie

Wit ge wat ik zopas hörde?
Bjènje van Sander was mè zien vrouw Dineke nor 'n feesje gewès.
Toe ze bi'j huus trug kwame lukte 't Bjènje nie um de huussleutel
ien 't sleutelgat te kriege.
"Kom, lao mien da now mar èkkes doen", zei Dineke.
"Nee", zei Bjènje. "Da hoeft nie. Hou gi'j 't huus mar èkkes vas".

